UCHWAŁA Nr XVIII/105 /2016
RADY POWIATU SZTUMSKIEGO
z dnia 13 kwietnia 2016 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2016-2025.

Na podstawie art. 12 pkt 11 ustawy o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2015 r., poz.1445 z późn. zm.) w związku z art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tj. Dz. U. 2014, poz. 1649 z późn. zm.) Rada Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się dokument pod nazwą „Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2016-2025" stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Traci moc Uchwała Nr XXII/28/04 Rady Powiatu Sztumskiego z dnia 29 maja 2004 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sztumskiego na lata 2004-2015.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sztumskiego.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem następującym po dniu podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Sztumie.

PRZEWODNICZĄCA
Rady Powiatu w Sztumie
mgr inż. Jolanta Szewczun

Uzasadnienie

W związku z wygaśnięciem Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sztumskiego na lata 2004-2015 zachodzi konieczność uchwalenia nowej Strategii na lata 2016-2025.

Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego jest dokumentem określającym kierunki rozwoju powiatu na lata 2016-2025 . Celem Strategii jest wskazanie misji, wizji oraz celów strategicznych i operacyjnych zadań, których realizacja w określonym horyzoncie czasowym przyczyni się do rozwoju powiatu.

Z chwilą uchwalenia Strategia Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2016-20125 staje się podstawowym, wieloletnim dokumentem strategicznym formułującym politykę rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu z perspektywy lokalnej. W systemie zarządzania lokalnego Strategia jest dokumentem stanowiącym plan postępowania powiatowych władz samorządowych na swoim terenie i służy jako narzędzie zarządzania tym procesem, a także jako dokument informacyjny i promocyjny służy komunikowaniu się i współpracy z lokalna społecznością.

Mając powyższe na uwadze celem niniejszej uchwały jest przyjęcie przez Radę Powiatu Sztumskiego Strategii Rozwoju Powiatu Sztumskiego na lata 2016-2025, w brzmieniu załącznika do niniejszej Uchwały..

Załącznik nr 1 do
uchwały Rady Powiatu Sztumskiego
XVIII/105/2016 z dnia 13.04.2016 r.

Diagnoza społeczno-gospodarcza powiatu sztumskiego

Marcin Nowicki, Przemysław Susmarski

Spis treści

Wstęp. 2
Powiat sztumski jako miejsce zamieszkania 3
Powiat sztumski jako miejsce prowadzenia działalności gospodarczej 28
Powiat sztumski jako część miejskiego obszaru funkcjonalnego Malbork - Sztum 43
Wyzwania i dylematy rozwojowe 47
Spis tabel 51
Spis ilustracji 52

Wstęp

Celem opracowania jest zaprezentowanie najistotniejszych informacji dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu sztumskiego, stanowiących podstawę do opracowania strategii rozwoju. Wiedza o powiecie sztumskim jest już dość rozległa. Tylko w ostatnich dwóch latach ukazały się dwa dokumenty diagnostyczne: Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego pod redakcją Marcina Nowickiego (IBnGR 2013) oraz przygotowana przez Agencję Rozwoju Pomorza Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014-2020 (2014). Kolejna bardzo szczegółowa diagnoza nie jest potrzebna. Dlatego też w opracowaniu starano się zmniejszyć nacisk na analizę faktów i skupić się w większym stopniu na analizie procesów, które za nimi stoją.

Przyjęte założenie pozwoliło na spojrzenie na powiat sztumski z dwóch głównych perspektyw. Pierwszą z nich - nadrzędną jest perspektywa mieszkańców. Poprawa jakość ich życia powinna przyświecać konstruowaniu i realizowaniu strategii rozwoju powiatu. Drugim punktem odniesienia jest perspektywa przedsiębiorców prezentująca walory powiatu jako miejsca prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto w trzeciej części opracowania przybliżono najważniejsze informacje płynące z przyjętej przez Radę Powiatu Sztumskiego strategii rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego Malborka, współtworzonego przez gminy powiatu sztumskiego oraz sam powiat sztumski. W części ostatniej zaprezentowano natomiast zestaw wyzwań i dylematów rozwojowych, z którymi zdaniem autorów strategia rozwoju powiatu będzie się musiała zmierzyć.

Wnioski

- Powiat sztumski cechuje się relatywnie niską atrakcyjnością osiedleńczą. Jedynie Sztum jest ośrodkiem, w którym odnotowuje się wzrost liczby ludności. Dotyczy to zarówno obszaru miejskiego, jak i korzystającego z procesu przenoszenia się mieszkańców na przedmieścia, dzięki obecności rezerw pod zabudowę mieszkaniową, obszaru wiejskiego. W niską atrakcyjność osiedleńczą powiatu wpisuje się przekraczający 1,7 tys. deficyt mieszkań. Jej przejawem jest ujemne saldo migracji, głównie osób w wieku produkcyjnym przyczyniające się do spadku atrakcyjności inwestycyjnej (mniejsza podaż zasobów pracy).
- Cechą charakterystyczną demografii powiatu jest relatywnie wysoki w skali województwa przyrost naturalny. Jednak dostępne prognozy przewidują nasilenie dynamiki niekorzystnych procesów demograficznych (starzenie się ludności). Ich efekty będą odczuwalne w wielu sferach funkcjonowania powiatu: gospodarki, rynku pracy, pomocy społecznej, opieki zdrowotnej. W przyszłości będą one silnie kształtowały charakter interwencji publicznej i kierunki rozwoju usług publicznych. Zmieni się również struktura konsumpcji w segmentach rynku wykraczających poza usługi publiczne.
- Poziom wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno-sanitarne na obszarze zurbanizowanym nie odbiega od średniej wojewódzkiej. Problemem pozostaje niedostatecznie rozwinięta infrastruktura na obszarze wiejskim. Dotyczy to w szczególności infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
- Infrastruktura edukacyjna odpowiada zapotrzebowaniu na usługi edukacyjne. Wyzwaniem pozostaje jakość oraz efektywność kształcenia, które są w skali województwa stosunkowo niskie.
- Za niewystarczającą należy uznać dostępność edukacji wczesnodziecięcej. Prawie połowa dzieci w wieku 3-5 lat nie jest objęta opieką przedszkolną. Zjawisko to występuje w szczególności na obszarach wiejskich i jest po części przyczyną niskiej aktywizacji zawodowej kobiet.
- Mierzony obiektywnymi wskaźnikami stan zdrowia mieszkańców powiatu sztumskiego jest zdecydowanie gorszy od przeciętnego stanu zdrowia w województwie pomorskim. Ocena ta jest odmienna od subiektywnych opinii mieszkańców. Wśród przyczyn zróżnicowania należy zwrócić uwagę na: strukturę pracujących (większy odsetek poza sektorem przedsiębiorstw, większy odsetek pracujących w rolnictwie) oraz wyższy poziom bezrobocia w praktyce oznaczający brak badań profilaktycznych. Jednocześnie
- Ocena dostępności usług zdrowotnych jest zróżnicowana. W powszechnej opinii dostęp do opieki medycznej jest gorszy niż w województwie, mimo przeciętnych wartości wskaźników statystycznych (liczba personelu medycznego w relacji do liczby mieszkańców). Jednym ze źródeł problemu może być dostępność transportowa ośrodków powiatowych (Sztumu, Malborka, Kwidzyna), jak również dostępność transportowa Trójmiasta.

- Peryferyjne położenie powiatu sztumskiego sprawia, iż znajduje się on na krawędzi oddziaływania trójmiejskiego rynku pracy. Dostępność transportowa aglomeracji jest gorsza od przeciętnej, choć nie wyklucza dojazdów do pracy, szkół czy na uczelnie. Częstotliwość połączeń kolejowych oraz czas podróży do wymaga poświęcenia nie mniej niż 1,5 godziny na dojazd do pracy w Gdańsku (zakładając dotarcie w 15 min do stacji kolejowej w Sztumie oraz kolejne 15 minut przeznaczając na dotarcie do miejsca pracy w Gdańsku). Oznacza to przeznaczanie minimum 3 h dziennie na dojazdy. Nieco bardziej atrakcyjna czasowo, lecz nie kosztowo jest komunikacja samochodowa.
- Lokalny rynek pracy jest w stagnacji i nie podąża zgodnie z kierunkiem zmian obserwowanych w województwie. Dotyczy to zarówno powiatu sztumskiego, jak powiatów sąsiednich: malborskiego i kwidzyńskiego.
- Rynek pracy powiatu sztumskiego cechuje się przeciętnym niedopasowaniem kwalifikacyjnym. Zdecydowanie większym problemem jest bezrobocie na terenach wiejskich. W szczególności problem ten występuje wśród kobiet.
- Wysoka zmienność zawodów deficytowych utrudnia dopasowanie kształcenia pod kątem potrzeb rynku pracy. Wynika to z faktu, iż występujące deficyty są raczej płytkie o mogą być stosunkowo szybko zaspokojone.
- Cechą powiatowego rynku pracy jest stabilna struktura zawodów nadwyżkowych wynikająca najprawdopodobniej z niewystarczających kwalifikacji i umiejętności, niedostatecznego doświadczenia zawodowego, niskie kompetencje osobistych czy zbyt wysokich oczekiwań płacowych. Deficyty te ograniczają możliwości przekwalifikowania.
- Na tle innych powiatów województwa pomorskiego powiat sztumski cechuje się wysokim poziomem wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw. Niemniej jednak w znaczącym stopniu o średniej wysokości płac decyduje struktura zatrudnienia – w tym w szczególności wysoki odsetek pracujących w usługach publicznych (szkolnictwo, ochrona zdrowia, administracja publiczna i obrona narodowa). Cechą wyróżniającą jest również wysoki odsetek pracujących poza sektorem przedsiębiorstw w sektorze rolnym. Sprzyja to wysokiemu zróżnicowaniu dochodowemu gospodarstw domowych, co potwierdzają dane o wpływach do budżetu gmin z tytułu udziału w podatku dochodowych od osób fizycznych.

Cechy położenia[1]

Zasoby i walory środowiska[2]

Powiat sztumski jest położony we wschodniej części województwa pomorskiego. Jest to obszar o charakterze rolniczym – przeważają w nim użytki rolne o dobrych i średnich warunkach glebowych oraz obszary leśne[3]. Powiat sztumski, podobnie jak większa część regionu pomorskiego, nie jest bogaty w zasoby surowców naturalnych. Wyjątkiem są kruszywa naturalne, które licznie występują w centralnej oraz wschodniej części powiatu oraz zasoby kredy jeziornej. Wydobycie kruszyw naturalnych piaszczysto-żwirowych w 2001 r. wyniosło ponad 220 tys. ton i odbywało się w okolicach Dzierzgonia, Waplewa, Ankamatów i Poliksów. Złoża kredy jeziornej były eksploatowane w Postolinie-Cygusach w południowo-zachodniej części powiatu. W pobliżu południowo-wschodniej granicy jednostki znajduje się natomiast fragment jednego z Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.

Rolniczy charakter powiatu może stanowić jego potencjał w kontekście rozwoju odnawialnych źródeł energii. Jest on związany z produkcją biomasy wykorzystywanej w procesie wytwarzania energii. Charakterystyczne dla elektrowni wykorzystujących tego typu substraty jest to, że ze względu na koszty transportu, zaopatrywane są one zasobami biomasy produkowanymi w odległości nie większej niż kilkadziesiąt kilometrów od miejsca spalania. W powiecie sztumskim, największy potencjał techniczny jest związany z wierzbą energetyczną oraz słomą. W centralnych oraz wschodnich obszarach powiatu jest ponadto możliwy rozwój energetyki wiatrowej – ze względu na niską konfliktowość w stosunku do środowiska, są one ogólnie predysponowane do lokalizacji elektrowni wiatrowych[4].

Tabela 1.
Potencjał techniczny potencjalnych zasobów biopaliw stałych w powiecie sztumskim

Drewno z lasów	Odpady drzewne	Słoma	Wierzba energetyczna przy częstotliwości zbioru co 2 lata	Rzepak (bioester metylowy)	Żyto (bioetanol)
GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok	GJ/rok
40253	283	318050	185604	652	8020

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie Załącznika do Programu rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w Województwie Pomorskim do roku 2025

Słabo rozwinięty przemysł pozytywnie wpływa na walory środowiska naturalnego w powiecie. Do najważniejszych z nich należą przede wszystkim jeziora i obszary leśne Pojezierza Iławskiego, zlokalizowane w południowo-wschodniej części powiatu. Stwarzają one możliwość rozwoju agroturystyki. Oferta turystyczna powiatu jest związana przede wszystkim z turystyką aktywną, której atrakcyjność zwiększa infrastruktura ścieżek pieszo-rowerowych wraz z obiektami noclegowymi, takimi jak campingi czy gospodarstwa agroturystyczne. Rozwojowi tego typu

1 Wykorzystano informacje z Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Sztumskiego na lata 2004–2011
2 Opracowano na podstawie opracowania pod redakcją M. Nowickiego pt. „Prospektywna analiza sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu sztumskiego".
3 Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sztumskiego
4 Studium możliwości rozwoju energetyki wiatrowej w województwie pomorskim

działalności sprzyja występowanie licznych zabytków kultury materialnej – szczególnie zamków, dworków oraz obiektów sakralnych. Lokalizacja niedaleko Wisły oraz Nogatu jest natomiast potencjałem w kontekście rozwoju żeglugi turystycznej[5].

Stan środowiska

Na stan środowiska naturalnego wpływa odporność jego elementów składowych na degradację oraz poziom natężenia antropopresji. Człowiek w istotny sposób oddziałuje na środowisko, a jego działalność odbija się m.in. na jakości wód, powietrza czy klimatu akustycznego. Czynniki te mają szczególnie istotny wpływ na warunki życia mieszkańców, a pośrednio także na warunki prowadzenia działalności gospodarczej[6].

Sieć hydrograficzna powiatu sztumskiego nie jest dobrze rozwinięta. Jest ona w istotnym stopniu przekształcona działalnością człowieka, a składają się na nią przede wszystkim rzeki, kanały oraz jeziora przepływowe. Ze względu na niewielkie przepływy wody powierzchniowe znajdujące się w powiecie są szczególnie wrażliwe na zanieczyszczenia. Ich jakość należy uznać za złą – większość z nich klasyfikowana jest jako wody pozaklasowe. Największe ogniska zanieczyszczeń znajdują się w gminie Sztum, a należą do nich m.in. ujścia ścieków, gospodarstwa rolne, zakład przemysłowy Elstar.

Zanieczyszczenia przedostające się do powietrza atmosferycznego w powiecie sztumskim można podzielić na trzy grupy: z gospodarstw domowych, transportu drogowego oraz działalności zakładów produkcyjnych. Ze względu na rolniczy charakter powiatu, na jego obszarze brak jest dużych punktowych ognisk zanieczyszczających powietrze – jest ono w największym stopniu zanieczyszczane przez rozproszone przestrzennie kotły i piece grzewcze. Wysokie stężenie zanieczyszczeń notuje się również w pobliżu najbardziej uczęszczanych szlaków komunikacyjnych. Z powodu układu wiatrów uciążliwe dla powiatu sztumskiego są zanieczyszczenia pochodzące z sąsiedniego Kwidzyna. Ogólnie jednak jakość powietrza w powiecie jest dobra, a jedynymi obszarami problemowymi mogą być obszary miejskie o zwartej zabudowie oraz znajdujące się w pobliżu największych lokalnych arterii komunikacyjnych.

Hałas jest zanieczyszczeniem środowiska, którego źródłem są przede wszystkim: transport (zarówno drogowy, kolejowy jak i lotniczy) oraz miasta (np. zakłady produkcyjne, usługowe, tereny budowy, dyskoteki). Dlatego też miejscem o największym natężeniu hałasu jest w powiecie sztumskim jego stolica oraz obszary znajdujące się nieopodal najbardziej uczęszczanych dróg. W wypadku tych drugich ma na to również wpływ ich zły stan techniczny. Ze względu na bliskość lotniska wojskowego w Królewie Malborskim na hałas są także narażone północne krańce gmin Dzierzgoń i Stary Targ. Duża podaż terenów wiejskich, brak dużych miast oraz znaczących w skali kraju dróg sprawiają, że poziom natężenia hałasu w powiecie sztumskim nie jest wysoki.

---

5 Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sztumskiego.

6 J. T. Czochański, M. Hałuzo, G. Kubicz, H. Wojcieszyk, 2006, Studium ekofizjograficzne województwa pomorskiego, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk

Najważniejsze procesy ludnościowe

Powiat sztumski liczy 42,4 tys. mieszkańców (2014 r.), zamieszkujących w dwóch miejsko-wiejskich Sztumie (18,7 tys.), Dzierzgoniu (9,5 tys.) oraz trzech wiejskich gminach: Starym Targu (6,4 tys.), Starym Dzierzgoniu (4,1 tys.) i Mikołajkach Pomorskich (3,8 tys.).

Liczba ludności plasuje powiat sztumski w grupie powiatów mniejszych. W województwie pomorskim mniej liczną populacją cechują się jedynie powiat nowodworski (36,2 tys.) oraz m. Sopot (37,7 tys.).

Liczba ludności

Tempo zmian demograficznych odbiega od dynamiki obserwowanej w województwie pomorskim. W powiecie sztumskim liczba ludności niemal się nie zmienia, przy wzrastającej liczbie mieszkańców województwa. W latach 2004-2014 odnotowano zaledwie 1- procentowy wzrost populacji powiatu. Pomijając powiaty grodzkie, w których zmiany liczby ludności są determinowane procesami suburbanizacyjnymi, wolniejszym przyrostem cechował się jedynie powiat człuchowski (+0,04 proc.), nieznacznie zaś szybszym nowodworski (+1,5 proc.).

Powiat sztumski cechuje się relatywnie wysoki w skali województwa przyrost naturalny, któremu towarzyszy ujemne saldo migracji. Ujemny bilans migracyjny jest zjawiskiem niekorzystnym. Świadczy o niskiej atrakcyjności osiedleńczej, jak również negatywnie wpływa na atrakcyjność inwestycyjną. Migracje w istotny sposób kształtują bowiem podaż zasobów pracy. Na wyjazd decydują się przede wszystkim osoby w wieku produkcyjnym, przedsiębiorcze, otwarte na zmiany, nie stroniące od podejmowania decyzji - niezwykle cenne z punktu widzenia pracodawców.

W latach 2004-2014 z powiatu sztumskiego za sprawą ujemnego salda migracji ubyło ponad 1600 osób w wieku produkcyjnym oraz 340 osób w wieku przedprodukcyjnym. Zjawisko to w tym okresie odnotowała większość powiatów ziemskich w województwie pomorskim. Dodatnie saldo cechowało *de facto* wyłącznie powiaty sąsiadujące z Trójmiastem (gdański, kartuski, pucki wejherowski). Problemem pozostaje jednak wysoka[7] relacja salda migracji osób w wieku produkcyjnym do liczby osób w tej grupie wiekowej. W 2014 wartość tak policzonego wskaźnika, sięgająca-63,5 na każde 10 tys. osób plasowała powiat na ostatnim miejscu w rankingu powiatów województwa pomorskiego.

Tempo i kierunek zmian liczby ludności jest na poziomie gmin zróżnicowane. W latach 2004-2014 zdecydowany przyrost odnotowano w Sztumie (+4,6 proc.), przy czym dotyczył on części miejskiej (+1,9 proc.), jak i obszaru wiejskiego (+8,1 proc.) oraz w Mikołajkach Pomorskich (+1,3 proc.). W pozostałych gminach populacja zmniejszyła się. Dotyczy to również Dzierzgonia tak miasta, jak i obszaru wiejskiego, w których liczba ludności sukcesywnie maleje.

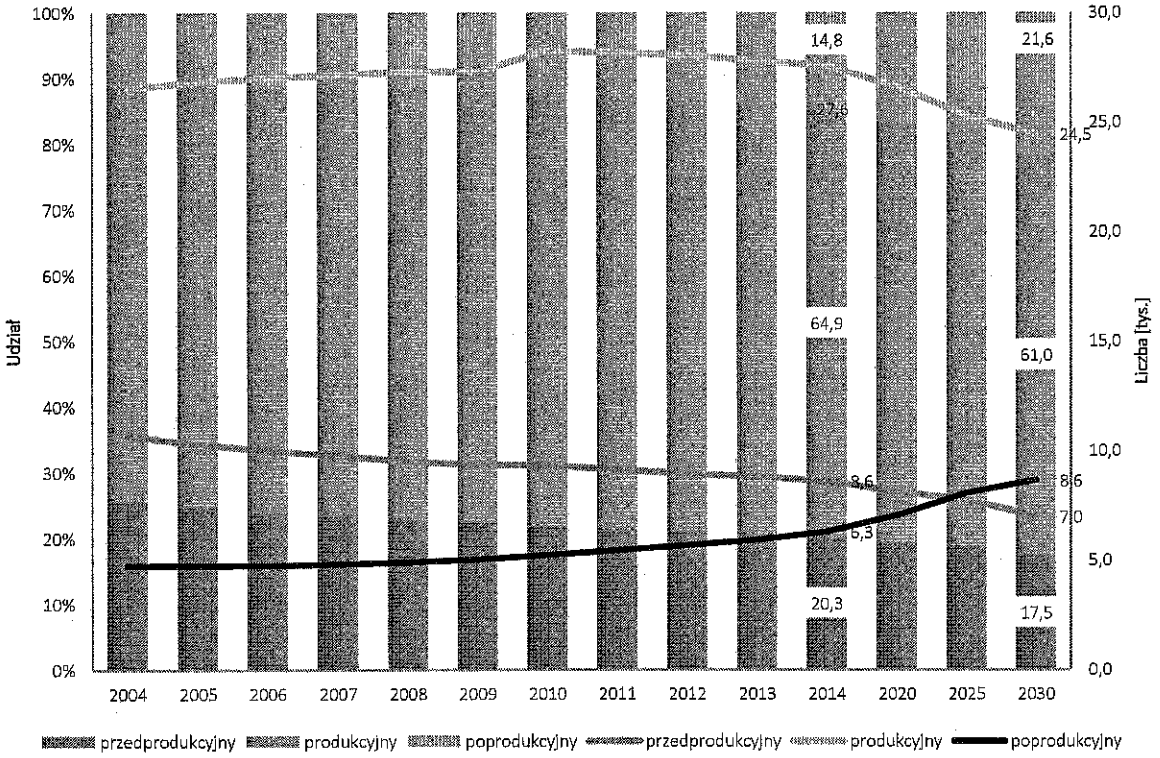
Struktura wieku

Negatywnym, globalnym trendem obserwowanym w obszarze demografii jest starzenie się społeczeństwa. Mieszkańcy powiatu sztumskiego nie do końca wpisują się w powszechną tendencję opóźniania lub podejmowania negatywnej decyzji o założeniu rodziny (przyrost naturalny jest

[7] Co do wartości bezwzględnej

relatywnie wysoki). Jednak nie jest to skala na tyle duża by zrównoważyć ujemne saldo migracji osób w wieku przed produkcyjnym oraz produkcyjnym i odwrócić proces starzenia się społeczeństwa Na obecnym etapie przejawia się to wyraźnym spadkiem liczby i udziału w populacji osób w wieku przedprodukcyjnym oraz zdecydowanym przyrostem tak liczby, jak i udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Co do wieku produkcyjnego do 2010 r. obserwowano wzrost tak liczby jak i udziału popułacji w tej grupie wiekowej. Po roku 2010 odsetek i liczba osób w wieku produkcyjnym sukcesywnie maleje.

Wykres 1.
Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w powiecie sztumskim w latach 2004-2014 oraz w 2020 , 2025, 2030 (prognoza)

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie danych BDL GUS.

Proces starzenia się społeczeństwa będzie się pogłębiał w przyszłości. Zjawisko wzrostu liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, jak również spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym być może zostanie częściowo złagodzone przesunięciem w górę wieku emerytalnego (czego prognoza nie uwzględnia)[8]. Wg prognozy GUS tempo zmian będzie coraz szybsze. **Rezultatem będzie wzrost współczynnika obciążenia demograficznego przedstawiającego liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym z 22,8 (w roku 2014 r) do 26,4 proc. w 2020, 31,9 proc. w 2025 r. W 2030 wg prognozy na każde 100 osób w wieku produkcyjnym będzie przypadało ponad 35 osób w wieku poprodukcyjnym.**

[8] Bądź też nie w przypadku cofnięcia reformy emerytalnej.

Warunki mieszkaniowe zaliczają się do czynników bezpośrednio wpływających na jakość życia. Dotyczą wszystkich obywateli w każdym momencie życia. Posiadanie mieszkania (wynajmowanie mieszkania) warunkuje bezpieczeństwo, możliwość założenia rodziny, możliwość podjęcia pracy.

Niemalże połowa (46,7 proc.) spośród 12,8 tys. mieszkań powiatu znajduje się w stołecznej gminie miejsko-wiejskiej, a 23 proc. w tego samego typu gminie Dzierzgoń. Jedynie 42 proc. lokali mieszkaniowych znajduje się w miastach. Nie dziwi to jednak, biorąc pod uwagę fakt, że w miastach Sztum i Dzierzgoń żyje tylko 36 proc. populacji powiatu.

Dynamika wzrostu liczby mieszkań wskazuje na niską atrakcyjność osiedleńczą. W latach 2004-2014 wartość wskaźnika sięgnęła zaledwie 3,7 proc. i była najniższa wśród powiatów województwa pomorskiego (średni wzrost liczby mieszkań wyniósł 15,7 proc.). Wyższe tempo wzrostu zaobserwowano w obszarze wiejskim Sztumu (+12,9 proc.). W dwóch gminach liczba mieszkań spadła o 2 proc. w Starym Dzierzgoniu oraz 6,6 proc. w Starym Targu.

Średnia powierzchnia mieszkania wyniosła 71,5m² (średnia wojewódzka sięgała 71,6 m²). Przeciętnie mieszkaniec powiatu sztumskiego miał do dyspozycji 21,5m2 powierzchni użytkowej mieszkania (mieszkaniec województwa ma 25,6 m²).

Odsetek mieszkań wyposażonych w poszczególne instalacje techniczno-sanitarne jest w powiecie sztumskim jest zbliżony do średniej wojewódzkiej. Dotyczy to w szczególności miejskiej części powiatu. Sytuacja wygląda nieco gorzej na obszarach wiejskich, gdzie odsetek mieszkań podłączonych do instalacji wodociągowej (95,4 proc.), wyposażonych w łazienkę (87 proc.) oraz posiadających centralne ogrzewanie (75,5 proc.) jest niższy niż przeciętnie na obszarach wiejskich województwa pomorskiego (odpowiednie wartości sięgają kolejno: 97,7 proc.; 90,3 proc.; 78,3 proc.

Problemem pozostaje zdecydowanie zbyt niski odsetek mieszkańców na obszarach wiejskich podłączonych do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

Jak wynika z danych NSP 2011 **liczba mieszkań zamieszkanych w powiecie sztumskim jest niższa od liczby gospodarstw domowych.** Mierzony relacją **deficyt sięga 14** proc. oznaczając, iż co statystycznie **co 7 gospodarstwo domowe nie posiada/zamieszkuje osobnego mieszkania. Wskaźnik ten należy do najwyższych w województwie pomorskim.** Różnica pomiędzy liczbą gospodarstw domowych, a liczbą mieszkań faktycznie zamieszkanych przekraczała (2011 r.) 1,7 tys. mieszkań.

Powyższe obserwacje znajdują odzwierciedlenie w wynikach badania ankietowego realizowanego w ramach projektu monitoringu jakości życia w województwie pomorskim[9]. **Dla 13,7 proc. ankietowanych w powiecie sztumskim dostępność mieszkania w dobrej cenie w okolicy, w której się mieszka jest zła, bądź też bardzo zła.**

[9] Wzorcowy Regionalny System Monitoringu Jakości Usług Publicznych i Jakości Życia - więcej o projekcie na www.monitoring.ibngr.pl

Tabela 2.
Gospodarstwa domowe oraz mieszkania w powiatach województwa pomorskiego wg NSP 2011

	Mieszkania ogółem	Gospodarstwa ogółem	2/1	2-1
	1	2	3	4
POMORSKIE	741314	806158	109%	64844
Powiat gdański	28665	32147	112%	3482
Powiat kartuski	29670	33427	113%	3757
Powiat nowodworski	10231	12205	119%	1974
Powiat pucki	21644	24188	112%	2544
Powiat wejherowski	57849	63540	110%	5691
Powiat bytowski	21008	24053	114%	3045
Powiat chojnicki	26539	29479	111%	2940
Powiat człuchowski	16978	18957	112%	1979
Powiat lęborski	20329	22448	110%	2119
Powiat słupski	27771	31993	115%	4222
Powiat m.Słupsk	36458	39388	108%	2930
Powiat kościerski	18765	21107	112%	2342
Powiat kwidzyński	24738	27820	112%	3082
Powiat malborski *	20219	23329	115%	3110
Powiat starogardzki	35350	39870	113%	4520
Powiat tczewski	34945	38089	109%	3144
Powiat sztumski *	**12041**	**13778**	**114%**	**1737**
Powiat m.Gdańsk	182577	189174	104%	6597
Powiat m.Gdynia	99114	102867	104%	3753
Powiat m.Sopot	16423	18298	111%	1875

Źródło:
Wyniki NSP 2011, GUS.

Infrastruktura transportowa

Dostępność transportowa w istotny sposób wpływa na warunki oraz jakość życia. Wiąże się to przede wszystkim z dostępnością usług. Lokalnie zapewnia dostęp do usług edukacyjnych na szczeblu ponadpodstawowym, ochrony zdrowia, usług świadczonych przez administrację powiatową. Miasta powiatowe dysponujące wyróżniającym się potencjałem ludnościowym, charakteryzują się zdecydowanie lepiej rozwiniętym sektorem handlu oraz usług wyższego rzędu (finansowych, prawnych, prywatnej ochrony zdrowia). Dostępność miasta powiatowego przekłada się często na dostępność do rynku pracy.

Tabela 3.
Dostępność wybranych miast (w tym powiatowych) transportem drogowym (czas dojazdu samochodem – min).

	Sztum	Malbork	Kwidzyn	Elbląg	Dzierzgoń
Dzierzgoń	00:24	00:27	00:46	00:39	00:00
Mikołajki Pomorskie	00:16	00:32	00:32	00:50	00:17
Stary Dzierzgoń	00:34	00:38	00:43	00:45	00:09
Stary Targ	00:12	00:18	00:34	00:36	00:13
Sztum	00:00	00:18	00:28	00:44	00:24

Źródło
maps.google.pl

Najgorszą dostępnością transportową spośród gmin powiatu sztumskiego cechuje się Stary Dzierzgoń. Czas dojazdu samochodem do Sztumu przekracza 34 min. Jeszcze więcej czasu zajmuje dojazd do Malborka, Kwidzyna oraz Elbląga. W stosunkowo najlepszej sytuacji poza mieszkańcami Sztumu znajdują się mieszkańcy Starego Targu relatywnie blisko usytuowanego względem stolic sąsiadujących powiatów.

O dostępności decyduje również obecność transportu publicznego. Oddziaływanie trójmiasta sprzyja rozwojowi połączeń relacji Sztum – Malbork. Malbork jest również miejscem edukacji dla części młodzieży z powiatu sztumskiego. Siatkę połączeń kolejowych uzupełnia oferta prywatnych przewoźników autobusowych (AZ Rydwan, PUH Latocha). Oferta połączeń w kierunku Kwidzyna jest uboższa. Dotyczy to zarówno liczby połączeń kolejowych (8 dziennie), jak również połączeń realizowanych przez przewoźników prywatnych.

Generalna ocena powiatu sztumskiego pod względem dostępności najbliższego miasta z obszarów wiejskich jest w skali województwa ponadprzeciętna. Tylko jedna wieś sołecka nie posiada możliwości dojechania do miasta komunikacją publiczną w godzinach szczytu porannego (6:00-8:00)[10].

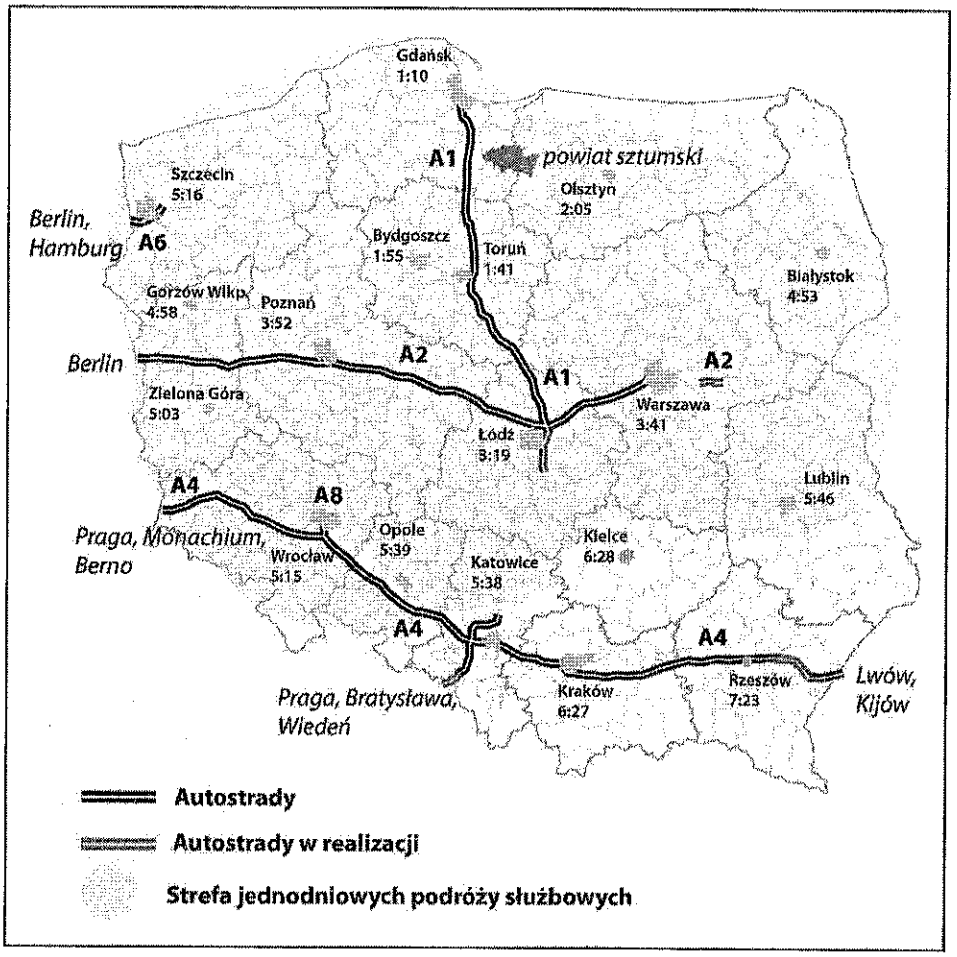
W ujęciu ponadlokalnym dostępność metropolii zapewnia mieszkańcom obszarów sąsiadujących dostęp nie tylko do rynku pracy, lecz również do usług wyższego rzędu z dziedziny kultury i rozrywki (teatry, opery, widowiska, imprezy masowe), nauki (szkoły wyższe), specjalistycznej opieki zdrowotnej, czy też funkcji węzłowych: portów, lotnisk.

Peryferyjne w skali województwa położenie geograficzne powiatu sztumskiego wpływa na niską dostępność transportową. Jedyną drogą krajową przebiegającą przez jego obszar jest niespełna 18-kilometrowy odcinek drogi nr 55 łączącej Nowy Dwór Gdański z miejscowością Stolno w województwie kujawsko-pomorskim. Dostępność komunikacyjną powiatu poprawia jego lokalizacja w rozwidleniu pomiędzy autostradą A1 a drogą krajową nr 7 łączącą Gdańsk z Warszawą. Budowa pierwszej z tych dróg pozytywnie wpłynęła na czas dojazdu z powiatu do stolicy województwa oraz Bydgoszczy i Torunia. Ważnym dla mieszkańców i przedsiębiorców z powiatu sztumskiego miastem jest ponadto Elbląg, do którego dojazd ze Sztumu wynosi nieco ponad 50 minut.

Mimo dynamicznego rozwoju infrastruktury telekomunikacyjnej oraz popularyzacji kontaktów na odległość (telekonferencje) istotnym dla prowadzenia biznesu czynnikiem pozostają spotkania osobiste. W transporcie krajowym optymalnym środkiem służącym przemieszczaniu się osób pozostaje kolej. Niemniej możliwość realizacji jednodniowej podróży służbowej (uwzględniającej co najmniej 6-godzinny pobyt w miejscu przeznaczenia oraz 12 godzin podróży tam i z powrotem) jest ściśle warunkowana rozkładem jazdy. Dlatego też warto przeprowadzić tego typu analizę, biorąc pod uwagę dostępność transportem drogowym.

[10] Por. Guzik R. (red.), Analiza relacji funkcjonalno-przestrzennych między ośrodkami miejskimi i ich otoczeniem, (aktualizacja opracowania, monitoring zmian)", Raport końcowy str. 371.

Mapa 1.
Dostępność transportowa powiatu sztumskiego – transport drogowy (2)

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie maps.google.pl

Za sprawą położenia geograficznego powiatu sztumskiego oraz istniejącej infrastrukturze drogowej w obszarze jednodniowych podróży służbowych znajduje się 15 stolic regionów, poczynając od stosunkowo łatwo dostępnych: Trójmiasta, Torunia, Bydgoszczy, Olsztyna, poprzez trudniej osiągalne: Poznań, Łódź, Warszawę; do znajdujących się na granicy zasięgu Szczecina, Wrocławia oraz Katowic.

Dostępność powiatu sztumskiego w zakresie transportu kolejowego można rozpatrywać w dwojaki sposób. Z jednej strony przebiega przez niego jedna z najważniejszych linii kolejowych w Polsce – linia nr 9 relacji Gdańsk–Warszawa objęta umową o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC) oraz o ważniejszych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego (AGTC), wpisująca się w VI paneuropejski korytarz transportowy, łączący Skandynawię z południową Europą. Z drugiej natomiast na jej trasie nie znajduje się stolica powiatu, lecz jedynie trzy niewielkie stacje: Mikołajki Pomorskie, Mleczewo i Gronajny, na których nie zatrzymują się dalekobieżne pociągi. Druga linia kolejowa w powiecie: nr 207 relacji Malbork – Toruń Wschodni, przebiega przez Sztum, łącząc go bezpośrednio ze stolicą sąsiedniego województwa.

Analiza kolejowego rozkładu jazdy prowadzi do następujących spostrzeżeń:

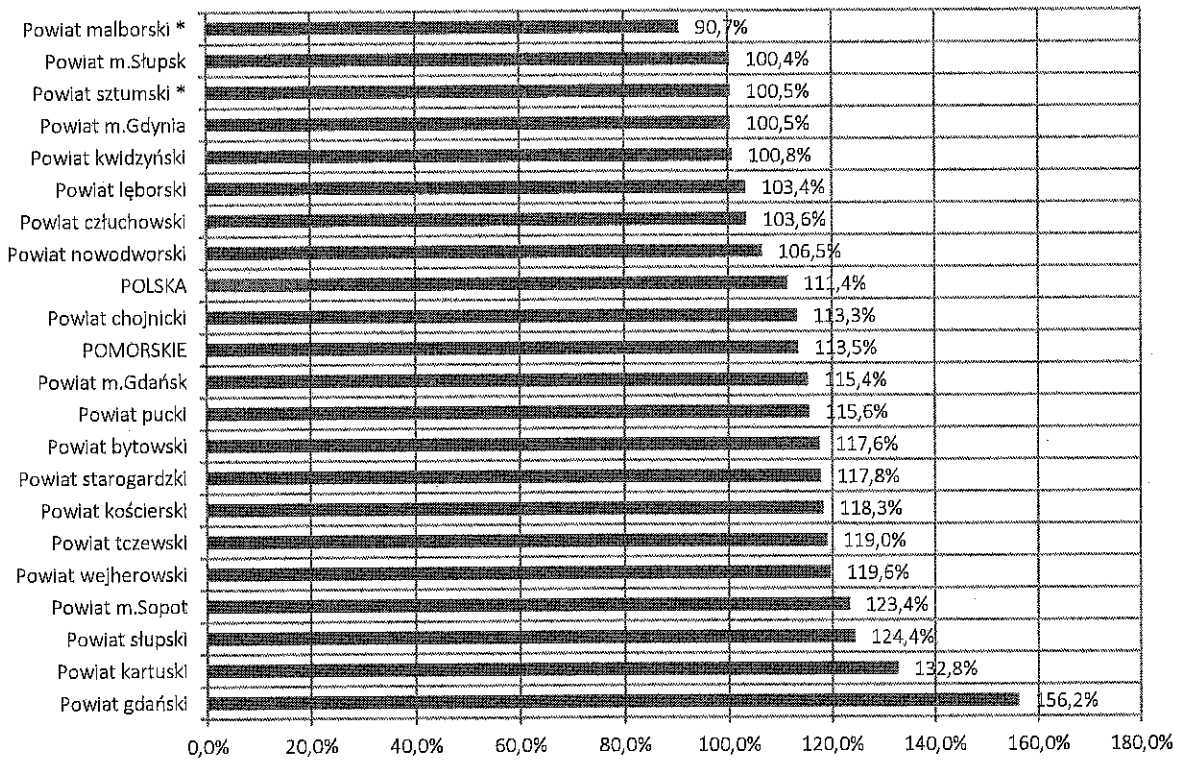
- **W ciągu doby w dni powszednie ze Sztumu do Gdańska utrzymywane jest 1 bezpośrednie połączenie. Czas podróży sięga 1 h, potencjalnie stanowiąc alternatywę dla samochodu osobowego.** Uwzględniając przesiadkę w Tczewie czas podróży wydłuża się o od 4 do 30 min, zaś liczba połączeń zwiększa się do około 10 dziennie.
- Czas podróży do Gdańska z pozostałych miejscowości, w których znajdują się stacje kolejowe również oscyluje wokół 1,5 godziny. Ich częstotliwość jest zdecydowanie mniejsza.

Miejsca pracy

W 2013 r. w powicie sztumskim liczba miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw sięgała 6,8 tys., stanowiąc zaledwie 1,2 proc. liczby miejsc pracy w województwie pomorskim. Warto wspomnieć, iż udział populacji powiatu w populacji województwa sięga 2,9 proc. Cechą charakterystyczną jest niska dynamika zmian. **W latach 2005-2013 liczba miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw niemal nie zmieniła się (+0,5 proc.). W tym samym okresie w województwie odnotowano ponad 13 procentowy wzrost.**

Co gorsza, stagnację odnotowano również w sąsiednim powiecie kwidzyńskim, zaś w powiecie malborskim rynek pracy mocno się skurczył. Zdecydowanie lepiej wyglądała sytuacja w powiecie tczewskim oraz bardziej oddalonym starogardzkim.

Wykres 2.
Zmiana liczby miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw w powiatach województwa pomorskiego w latach 2005-2013

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS.

W kontekście szans znalezienia zatrudnienia i rozwijania kariery zawodowej przez mieszkańców powiatu sztumskiego zasadnym jest rozpatrywanie tej kwestii w kontekście rynku pracy wykraczającego poza granice powiatu. Analiza danych obrazujących dojazdy do pracy[11] prowadzi do następujących wniosków

- Liczba osób wyjeżdżających poza granice powiatu przekracza o około 1,1 tys. liczbę osób przyjeżdzających do powiatu sztumskiego
- Ponad połowa mieszkańców powiatu sztumskiego, którzy dojeżdżają do pracy do innej gminy przekracza granicę powiatu.
- **Głównymi destynacjami są: Trójmiasto (około 20 proc. pracujących w innej gminie - w gminie poza miejscem zamieszkania) oraz powiat malborski (około 15 proc.)**
- Uwagę zwraca niskie oddziaływanie rynku pracy powiatu kwidzyńskiego.
- Połowa dojazdów domyka się w granicach powiatu. Najistotniejsze przepływy obserwuje się pomiędzy obszarem otaczającym Sztum oraz samym miastem.

Tabela 4.
Międzygminne dojazdy do pracy mieszkańców powiatu sztumskiego (dane uwzględniają wyłącznie strumienie przekraczające 10 osób)

Powiat pracy	Liczba osób	Udział proc. w sumie dojeżdżających
sztumski	1377	49,6%
malborski	410	14,8%
m. Gdańsk	409	14,7%
kwidzyński	148	5,3%
m. Elbląg	125	4,5%
m. Gdynia	104	3,7%
iławski	97	3,5%
tczewski	56	2,0%
gdański	23	0,8%
elbląski	14	0,5%
grudziądzki	14	0,5%

Źródło: GUS.

Niedopasowania kwalifikacyjne i przestrzenne

O istnieniu niedopasowań kwalifikacyjno-zawodowych popytu do podaży na pracę świadczy m.in. wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych. W powiecie sztumskim w połowie 2015 r. wynosił on 46 proc. Porównanie ofert pracy zgłaszanych do PUP pod kątem kwalifikacji zawodowych, a także zawodów wykonywanych dotychczas przez rejestrujących się bezrobotnych wskazuje na znaczne niedopasowanie umiejętności i doświadczenia bezrobotnych do oczekiwań pracodawców. Zawody nadwyżkowe, czyli takie, w których notuje się przewagę napływu liczby bezrobotnych wobec napływu ofert pracy, były w 2014 r. wyraźnie liczniejsze niż zawody deficytowe, w których wypadku popyt przewyższa podaż. **W omawianym okresie do najbardziej nadwyżkowych zaliczały się następujące zawody: sprzedawca, robotnik gospodarczy, ślusarz. Wśród deficytowych**

[11] Dane nie uwzględniają dojazdów międzygminnych, które nie przekraczają 10 osób.

wymienić natomiast należy: konserwatora budynków, opiekunkę domową, ogrodnika terenów zieleni oraz cieślę[12]**. W zakresie zawodów deficytowych notuje się dużą zmienność. Jednorazowe zapotrzebowanie konkretnego pracodawcy czy oferty pracy subsydiowanej nawet przy względnie niedużej ich liczbie (20–30 ofert miesięcznie) może istotnie wpływać na kształt listy zawodów deficytowych. Występujące deficyty,** przynajmniej w odniesieniu do ofert pracy zgłaszanych do PUP, **są więc raczej płytkie i w związku z tym dość łatwo zaspokajalne.** Struktura zawodów nadwyżkowych jest niestety bardziej stabilna. Nie ma po prostu tak dużego zapotrzebowania na tego typu pracowników lub mają oni niewystarczające kwalifikacje i umiejętności, niedostateczne doświadczenie zawodowe, niskie kompetencje osobiste czy zbyt wysokie oczekiwania płacowe.

Niedopasowanie kwalifikacyjne sprzyja obniżonej satysfakcji z pracy. Jej poziom jest w powicie niższy od przeciętnego obserwowanego w województwie[13].

Przestrzenne niedopasowanie podaży do popytu na pracę w odniesieniu do powiatu sztumskiego stoi na przeciętnym poziomie. Najniższy udział bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym cechuje gminę miejsko-wiejską Sztum i wynosi on 7,7 proc. (2014 r.). Najwyższy odsetek odnotowano w gminie wiejskiej Stary Targ (13,1 proc.). W pozostałych gminach wartość wskaźnika oscyluje wokół 10-11 proc.

Tabela 5.
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w gminach powiatu sztumskiego w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
	Ogółem					Kobiety				
Powiat sztumski	10,5	11,1	12,1	12,0	9,9	13,0	14,7	14,4	15,1	13,9
Dzierzgoń	12,0	12,1	14,0	14,8	11,6	16,1	16,9	16,4	18,6	17,8
Mikołajki Pomorskie	12,3	10,5	11,6	11,5	10,6	14,6	14,3	13,6	14,7	14,8
Stary Dzierzgoń	9,5	11,1	12,5	14,2	10,5	13,3	17,9	16,8	20,2	17,1
Stary Targ	12,8	13,3	15,1	14,6	13,1	16,2	18,0	17,9	19,0	18,5
Sztum	8,9	10,0	10,1	9,3	7,7	10,1	11,9	11,8	11,0	9,6

Źródło:
GUS.

Cechą charakterystyczną rynku pracy jest relatywnie gorsza pozycja kobiet. Problem ten w szczególności dotyczy obszarów wiejskich, na których odsetek bezrobotnych wśród kobiet w wieku produkcyjnym sięga od 14,8 proc. w Mikołajkach Pomorskich do 17,8 proc. w Dzierzgoniu. Jedynie w Sztumie wartość wskaźnika nie przekracza 10 proc.

Popyt na pracę w gminach wiejskich jest w naturalny sposób mniejszy niż w miastach. Znalezienie pracy wymaga często dojazdów do miasta lub nawet zmiany miejsca zamieszkania. Istniejące zróżnicowania trudno jednoznacznie oceniać w kategoriach zbyt niskiej mobilności przestrzennej. Częściowo wynikają one z niskiej motywacji do podjęcia pracy, w pewnej części zaś z przeszkód

[12] Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych, http:// mz.praca.gov.pl
[13] Badanie jakości życia i jakości usług publicznych w województwie pomorskim.

obiektywnych – kosztów i czasu dojazdu w relacji do wynagrodzenia i czasu pracy, bądź też braku możliwości pogodzenia obowiązków domowych (wychowanie dzieci) z pracą.

Dochody

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w powiecie sztumskim w 2014 r. wynosiło ponad 3,5 tys. zł brutto, stanowiąc 86,3 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie pomorskim.

Zróżnicowanie dochodowe ma charakter sektorowy i jest również obecne w ujęciu przestrzennym. W najzamożniejszej gminie miejsko-wiejskiej Sztum udział w podatku dochodowych od osób fizycznych na mieszkańca jest o ponad 130 proc. wyższy niż w Starym Targu. Tylko w 6 powiatach województwa pomorskiego wartość wskaźnika jest niższa (klasyfikacja nie obejmuje miast na prawach powiatu).

Tabela 6.
Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa - podatek dochodowy od osób fizycznych na mieszkańca w 2014 r. (zł)

Powiat sztumski	366,31
Dzierzgoń	331,86
Mikołajki Pomorskie	267,40
Stary Dzierzgoń	208,42
Stary Targ	242,74
Sztum	480,49

Źródło:
BDL GUS.

Zwraca również uwagę dynamika płac. **W 2010 r. przeciętne wynagrodzenie brutto (2600 zł) w powiecie sztumskim stanowiło 76,8 proc. średniej wojewódzkiej. Obserwowany w latach wzrost (o ponad 33 proc.) zbliżył średnia płacę w sektorze przedsiębiorstw do 86,3 proc.).**

Pomimo wzrostu płac w sektorze przedsiębiorstw **w powiecie wzrosło zaangażowanie pomocy społecznej. W 2009 r. w powiecie sztumskim z pomocy społecznej korzystało 6,1 tys. osób (14,6 proc. populacji), w tym 4,7 tys. (11,2 proc.) kwalifikowało ze względu na kryterium dochodowe. W 2013 r. było to już odpowiednio 6,4 tys. oraz 5,3 tys. osób. Obecnie odsetek populacji korzystający z pomocy społecznej (i spełniający kryterium dochodowe) w powiecie sztumskim należy do najwyższych w województwie.** Wskaźnik ten jest zróżnicowany przestrzennie. Relatywnie najgorsza sytuacja jest obserwowana w Mikołajkach Pomorskich oraz Starym Dzierzgoniu. Na drugim biegunie plasuje się natomiast Sztum.

Tabela 7.
Odsetek populacji korzystający z pomocy społecznej w powiatach województwa pomorskiego w latach 2009-2013

	2009		2013	
	Ogółem	Spełniający kryterium dochodowe	Ogółem	Spełniający kryterium dochodowe
POMORSKIE	9,1	6,1	8,7	6,4
Powiat gdański	7,1	4,6	6,8	4,8
Powiat kartuski	12,1	8,4	10,7	7,8
Powiat nowodworski	14,1	11,4	13,7	12,2
Powiat pucki	7,9	5,0	8,0	5,6
Powiat wejherowski	9,7	6,3	9,3	6,8
Powiat bytowski	16,1	10,5	14,3	10,4
Powiat chojnicki	14,9	10,6	12,8	9,6
Powiat człuchowski	16,1	10,4	14,6	10,3
Powiat lęborski	12,2	8,2	13,4	9,8
Powiat słupski	16,1	10,2	13,8	10,0
Powiat m.Słupsk	8,5	6,3	7,7	6,4
Powiat kościerski	13,3	9,2	14,3	10,0
Powiat kwidzyński	14,1	9,8	14,9	11,4
Powiat malborski *	11,8	8,6	11,5	8,6
Powiat starogardzki	12,3	7,9	12,0	8,5
Powiat tczewski	10,4	7,2	9,7	7,2
Powiat sztumski *	**14,6**	**11,2**	**14,9**	**12,4**
Dzierzgoń	**15,0**	**11,1**	**16,3**	**13,7**
Mikołajki Pomorskie	**24,1**	**17,8**	**20,6**	**17,3**
Stary Dzierzgoń*	**22,4**	**16,5**	**21,1**	**17,7**
Stary Targ	**17,5**	**14,8**	**17,8**	**15,3**
Sztum	**9,6**	**7,4**	**10,8**	**8,5**
Powiat m. Gdańsk	3,0	1,9	3,3	2,1
Powiat m. Gdynia	3,9	2,1	3,3	2,0
Powiat m. Sopot	4,4	1,7	4,5	2,2

Źródło
BDL GUS.

Infrastruktura edukacyjna

Baza edukacyjna powiatu sztumskiego (baza placówek publicznych, stan na rok 2013) składa się z: 16 szkół podstawowych, 10 gimnazjów, 2 liceów ogólnokształcące, dwóch zasadniczych szkół zawodowych, czterech techników oraz 3 szkół policealnych.

Na terenie powiatu realizowane jest również szkolnictwo specjalne w dwóch Specjalnych Ośrodkach Szkolno-Wychowaczych: Uśnice i Kołoząb, w których edukację średnio pobiera 230 dzieci we wszystkich typach klas.

Biorąc pod uwagę liczebność uczniów w klasach (oddziałach), **istniejąca infrastruktura odpowiada zapotrzebowaniu na usługi edukacyjne w powiecie sztumskim** – w szkołach podstawowych średnia liczebność oddziałów wynosi 19 uczniów/klasę, w gimnazjach 21 uczniów/klasę, w liceach 27 uczniów/ klasę, w technikum 26 uczniów/klasę, w szkole zawodowej 19 uczniów/klasę, a w szkołach policealnych 25 uczniów/klasę.

Tabela 8.
Wyniki egzaminów w powiatach województwa pomorskiego w 2015 r.

	Sprawdzian 2015		Egzamin gimnazjalisty 2015 j. polski		Egzamin gimnazjalisty 2015 – cz. matematyka		Zdawalność egzaminu maturalnego	
	Wynik	Pozycja	Wynik	Pozycja	Wynik	Pozycja	Wynik	Pozycja
Powiat bytowski	63	10	57	15	44	12	76%	2
Powiat chojnicki	62	12	61	4	48	6	69%	8
Powiat człuchowski	58	20	56	18	41	20	53%	19
Powiat gdański	67	5	60	7	48	6	57%	16
Powiat kartuski	65	7	58	12	48	6	73%	3
Powiat kościerski	62	12	61	4	49	4	59%	14
Powiat kwidzyński	68	4	59	10	49	4	73%	3
Powiat lęborski	61	15	56	18	44	12	60%	13
Powiat m.Gdańsk	72	3	64	2	53	3	65%	10
Powiat m.Gdynia	74	1	65	1	57	2	72%	5
Powiat m.Słupsk	67	5	60	7	46	10	68%	9
Powiat m.Sopot	74	1	64	2	58	1	79%	1
Powiat malborski *	62	12	58	12	44	12	65%	10
Powiat nowodworski	60	17	61	4	44	12	59%	14
Powiat pucki	64	9	57	15	44	12	47%	20
Powiat słupski	60	17	59	10	43	18	61%	12
Powiat starogardzki	60	17	58	12	45	11	70%	6
Powiat sztumski *	**61**	**15**	**55**	**20**	**43**	**18**	**54%**	**18**
Powiat tczewski	63	10	57	15	44	12	55%	17
Powiat wejherowski	65	7	60	7	48	6	70%	6

Źródło:
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku.

Wyniki egzaminów i sprawdzianów zewnętrznych pozwalają stwierdzić, że **jakość kształcenia w szkołach powiatu sztumskiego nie zalicza się do najwyższych w województwie. W 2015 roku uczniowie szkół podstawowych z powiatu sztumskiego uzyskali niższy od przeciętnego w woj. pomorskim średni wynik w ogólnopolskim sprawdzianie szóstoklasistów (15 pozycja powiatu sztumskiego w województwie pomorskim).**

Podobna sytuacja wystąpiła w gimnazjach. **Wyniki egzaminu gimnazjalisty z języka polskiego należały do najgorszych w województwie. Poniżej przeciętnej plasowała się również nota z części matematycznej. Jednoznacznie złe były wyniki egzaminu z języków obcych.**

Niska jest również zdawalność matur w liceach. W 2015 r. egzamin dojrzałości zdało jedynie 54 proc. osób, które zdecydowały się do niego podejść.

Wyniki egzaminów zewnętrznych, do których podchodzą uczniowie nie napawają optymizmem. Niemniej jednak, na efekty edukacji składa się zdecydowanie więcej zmiennych. Wyniki egzaminów (w mniej lub bardziej udany sposób) uwzględniają wpływ wszystkich składowych w tym np.: kapitału społecznego, statusu ekonomicznego, występowania bezrobocia itd. Lepszym miernikiem wkładu kształcenia szkolnego w wyniki nauczania jest Edukacyjna Wartość Dodana. Analiza danych z roku 2011 wskazuje, iż większości gimnazjów miernik ten przyjmuje niższe od wojewódzkich wartości.

Tabela 9.
Edukacyjna wartość dodana (gimnazjum)w gminach powiatu sztumskiego w 2011 r.

	EWDGH wraz z 95% przedziałem ufności granica dolna	EWDGH wraz z 95% przedziałem ufności granica górna	Edukacyjna wartość dodana w gimnazjach - część humanistyczna	EWDGM wraz z 95% przedziałem ufności granica dolna	EWDGM wraz z 95% przedziałem ufności granica górna	Edukacyjna wartość dodana w gimnazjach - część matematyczno-przyrodnicza
Dzierzgoń	2,36	2,68	niski	2,75	2,98	niski
Mikołajki Pomorskie	2,29	2,76	niski	2,44	2,87	niski
Stary Dzierzgoń	2,5	3,06	średni	2,18	2,78	niski
Stary Targ	1,68	2,09	niski	2,39	2,8	niski
Sztum	2,56	2,82	niski	3,35	3,65	wysoki

Źródło:
Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku.

Pod względem jakości kształcenia mierzonej edukacyjną wartością dodaną pozytywnie wyróżnia się jedynie Sztum.

Edukacja wczesnodziecięca

Przedszkola i żłobki mogą być postrzegane głównie jako instytucje, mające w pewien sposób pomóc rodzicom (szczególnie matkom) w powrocie na rynek pracy. Jednak badania naukowe jednoznacznie wskazują, że kluczowym elementem budującym kapitał intelektualny jest właśnie edukacja wczesnodziecięca. To w najmłodszych latach kształtuje się największa część umiejętności intelektualnych i społecznych, postaw względem całożyciowego uczenia się oraz szereg kompetencji miękkich, które są niezbędne m.in. na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy. Z punktu widzenia rozwoju powiatu jest więc istotne, by przykładać dużą wagę do jakości tego szczebla edukacji. Można wręcz powiedzieć, że im niższy szczebel edukacji tym większa jego rola w kształtowaniu najważniejszych predyspozycji.

Baza edukacji wczesnodziecięcej w powiecie składa się z 10 przedszkoli, 1 punktu przedszkolnego oraz 1 oddziału żłobkowego. **Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat, objętych w powiecie sztumskim nauczaniem przedszkolnym jest od lat najniższy w województwie pomorskim.** Sytuacja w tym zakresie poprawia się. Rośnie liczba miejsc w przedszkolach. Nadal jednak liczba dzieci przypadających na 1 miejsce w placówce wychowania przedszkolnego należy do najniższych w województwie.

Tabela 10.
Dzieci i miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w powiatach województwa pomorskiego w 2013 r.

	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat		Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego	
POMORSKIE	704	Pozycja	1,44	Pozycja
Powiat gdański	781	5	1,35	13
Powiat kartuski	646	12	1,88	3
Powiat nowodworski	632	14	1,32	14
Powiat pucki	597	18	1,97	2
Powiat wejherowski	662	10	1,77	4
Powiat bytowski	696	8	1,68	5
Powiat chojnicki	619	15	1,59	8
Powiat człuchowski	605	17	1,58	9
Powiat lęborski	706	7	1,31	15
Powiat słupski	607	16	1,65	6
Powiat m.Słupsk	883	2	0,94	19
Powiat kościerski	713	6	1,40	12
Powiat kwidzyński	671	9	1,21	17
Powiat malborski *	659	11	1,42	11
Powiat starogardzki	565	19	2,00	1
Powiat tczewski	644	13	1,55	10
Powiat sztumski	**523**	**20**	**1,61**	**7**
Powiat m. Gdańsk	793	4	1,25	16
Powiat m. Gdynia	848	3	1,20	18
Powiat m. Sopot	1001	1	0,78	20

Źródło:
BDL GUS.

Upowszechnienie edukacji przedszkolnej nie sprowadza się wyłącznie do liczby miejsc w skali powiatu. Problemem jest szerzej pojęta dostępność przedszkoli i punktów przedszkolnych. Może mieć ona zarówno wymiar przestrzenny (nie ma w pobliżu), jak i kosztowy związany zarówno z kosztami dowiezienia dziecka, jak i opłatami za przedszkole[14]. **Potwierdzają to informacje o odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na obszarach wiejskich. W powiecie sztumskim sięga on zaledwie 33,4 proc. i należy do najniższych w województwie. W Sztumie i Dzierzgoniu przekracza on z kolei 90 proc., co jest wartością ponadprzeciętną w skali powiatów.**

O niskiej wartości wskaźnika mogą decydować również uwarunkowania kulturowe. Dotyczy to w szczególności kobiet biernych zawodowo. Warto w tym miejscu przypomnieć o niskim poziomie aktywności zawodowej wiejskich kobiet. W 2011 r.[15], na wsi. współczynniki aktywności zawodowej kobiet w wieku 15+ w powiecie sztumskim sięgnął zaledwie 41,7 proc. (zdecydowanie najmniej w województwie), zaś wskaźnik zatrudnienia osiągnął 32,5 proc. Oznacza to, że na obszarach wiejskich powiatu sztumskiego zatrudniona była zaledwie co 3 kobieta.

[14] Bariera ta może występować, mimo że pobyt dziecka przez 5 godzin nie wiąże się z opłatą. Konieczne może jednak być ponoszenie kosztów wyżywania, bądź też opłat związanych z pobytem dziecka w przedszkolu przekraczającym 5 godzin dziennie.

[15] Dane NSP 2011.

Zdrowie ludności

Stan zdrowia rozumiany nie tylko w kategoriach braku choroby lub kalectwa, ale przede wszystkim w kategoriach stanu pełnego fizycznego, umysłowego i społecznego dobrostanu[16] jest kluczowym elementem decydującym o jakości życia. Jedną z miar pozwalających ocenić stan zdrowia jest standaryzowana wiekowo[17] liczbę zgonów mężczyzn w wieku produkcyjnym. Obrazuje ona zjawisko nadumieralności – wyraźnie większego natężenia zgonów wśród mężczyzn w wieku produkcyjnym. Jej bezpośrednią przyczyną są choroby układu krążenia, nowotwory oraz przyczyny nagłe (wypadki). W większym stopniu dotykają one mężczyzn niż kobiet. Główne przyczyny pośrednie są związane z wiekiem, wykształceniem oraz stanem cywilnym. Wymienione schorzenia częściej dotykają mężczyzn z niższym wykształceniem, ponieważ zazwyczaj nie przestrzegają zasad zdrowego odżywiania, rzadziej wybierają aktywne formy wypoczynku i rekreację, rzadziej korzystają z opieki medycznej, pracują w bardziej szkodliwych warunkach oraz częściej palą papierosy i piją alkohol.

Tabela 11.
Umieralność mężczyzn oraz zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w powiatach województwa pomorskiego

	Umieralność mężczyzn 2012-2014	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych 2004-2014
POMORSKIE	501,6	5,1
Powiat gdański	452,6	4,6
Powiat kartuski	446,8	3,5
Powiat nowodworski	597,4	5,0
Powiat pucki	497,0	5,2
Powiat wejherowski	467,5	4,8
Powiat bytowski	528,5	5,7
Powiat chojnicki	498,3	4,6
Powiat człuchowski	562,4	4,7
Powiat lęborski	557,2	4,5
Powiat słupski	598,0	5,8
Powiat m.Słupsk	597,1	6,0
Powiat kościerski	524,5	4,1
Powiat kwidzyński	568,3	3,9
Powiat malborski *	606,1	5,3
Powiat starogardzki	550,0	5,3
Powiat tczewski	519,2	5,7
Powiat sztumski *	**611,9**	**5,9**
Powiat m.Gdańsk	452,6	6,1
Powiat m.Gdynia	430,3	4,4
Powiat m.Sopot	462,8	5,8

Źródło
Opracowanie IBnGR na podstawie danych BDL GUS.

16 Definicja Światowej Organizacji Zdrowia.

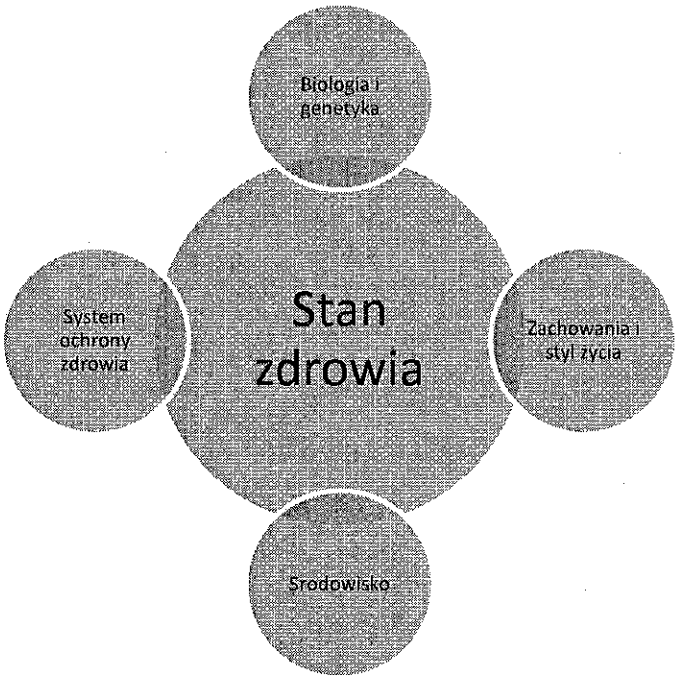
17 Zabieg standaryzacji wiekowej przekształca wartości wskaźnika umieralności w taki sposób, jakby struktura wiekowa poszczególnych populacji (w powiatach) była taka sama. Dzięki temu z analiz eliminuje się bardzo silnie wpływający na stan zdrowia czynnik wieku, co ułatwia interpretację danych w kontekście stylu życia. Dane standaryzowane wiekowo są warunkowane także cechami środowiska oraz organizacją systemu ochrony zdrowia, ale z tych trzech czynników właśnie styl życia ma największe znaczenie i najsilniej wpływa na wskaźniki umieralności.

Umieralność mężczyzn w powiecie sztumskim należy do najwyższych w województwie pomorskim. Sięgająca 612 osób na 100 tys. mieszkańców wartość wskaźnika jest zdecydowanie wyższa od średniej wojewódzkiej (502) oraz od wartości obserwowanych w sąsiednich powiatach – pod tym względem powiatowi sztumskiemu niemal dorównuje powiat malborski (606) oraz nowodworski (597). Pozytywnie można natomiast ocenić obserwowaną przez pryzmat danych statystycznych **poprawę stanu zdrowia mieszkańców powiatu.** W latach 2004-2006 wartość omawianego wskaźnika sięgała bowiem 729 osób. Odnotowany w ostatniej dekadzie spadek sięgał 16 proc. Szybsze tempo spadku wskaźnika umieralności obserwowano w tym okresie jedynie w powiecie nowodworskim, gdańskim oraz w Gdańsku.

Kolejnym wskaźnikiem potwierdzającym gorszy od przeciętnego stan zdrowia jest umieralność niemowląt na 1000 urodzeń żywych. Ze względu na wysoką zmienność wskaźnika pod uwagę wzięto okres 2004-2014. Wartość tak policzonego indeksu plasuje powiat w kocówce rankingu wojewódzkiego.

O stanie zdrowia decydują czynniki, które można zakwalifikować do 4 grup. Rola i znaczenie każdej z grup jest zróżnicowana. Zdecydowanie największym wpływem cechuje się zachowanie i styl życia. To dieta, aktywność fizyczna, skłonność do zachowań ryzykownych (używki), jak również ekspozycja na stres kształtują stan zdrowia.

Wykres 3.
Główne grupy czynników kształtujących stan zdrowia

Źródło:
Opracowanie na podstawie Mirosław J. Wysocki M,. Miller M.,PRZEGL EPIDEMIOL 2003;57:505–12, Paradygmat Lalonde'a, Światowa Organizacja Zdrowia i Nowe Zdrowie Publiczne

Mniejszą rolę odgrywają czynniki genetyczne i biologiczne, jak również środowiskowe (czystość powietrza, wód, gleb, jakość żywności, warunki mieszkaniowe, warunki pracy. Podobnie za mniej

istotny uznaje się system ochrony zdrowia. Chociaż wpływ władz powiatowych na centralnie ustanowiony i finansowany system jest znikomy to jednak warto poddać analizie podstawowe kategorie statystyczne.

Liczebność kadry medycznej w powiecie sztumskim jest w skali województwa przeciętna. Kształtuje ona możliwość wyboru lekarza uwzględniając zarówno wiedzę, jak i specjalizację oraz kompetencje interpersonalne. Wysoka wartość wskaźnika przeliczającego liczbę personelu medycznego do liczby mieszkańców sprzyja nadaniu relacji pacjent – lekarz bardziej podmiotowego charakteru sprzyjającego wyższej efektywności leczenia.

Tabela 12.
Personel medyczny na 10 tys. mieszkańców w powiatach województwa pomorskiego w wybranych latach

	Liczba lekarzy pracujących (bez względu na rodzaj wykonywanej umowy) na 10000 mieszkańców		Liczba pielęgniarek i położnych pracujących na 10 tys. mieszkańców	
	2006	2013	2006	2013
POMORSKIE	38,7	47,3	52	58
Powiat gdański	12,4	11,0	12	8
Powiat kartuski	15,7	23,3	30	44
Powiat nowodworski	21,6	19,7	31	27
Powiat pucki	21,7	24,9	26	32
Powiat wejherowski	22,7	32,0	38	38
Powiat bytowski	16,9	15,7	45	40
Powiat chojnicki	26,4	31,3	51	59
Powiat człuchowski	15,4	10,8	36	30
Powiat lęborski	18,7	25,2	46	46
Powiat słupski	6,3	10,1	13	13
Powiat m.Słupsk	43,6	51,4	87	107
Powiat kościerski	34,6	39,4	62	77
Powiat kwidzyński	21,4	18,6	49	43
Powiat malborski *	27,5	38,1	38	45
Powiat starogardzki	21,9	37,0	50	58
Powiat tczewski	21,8	28,8	33	34
Powiat sztumski *	**18,1**	**27,6**	**57**	**64**
Powiat m.Gdańsk	82,2	101,9	90	103
Powiat m.Gdynia	49,4	65,7	48	58
Powiat m.Sopot	78,0	77,1	41	61

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie danych BDL GUS.

Analizują zestawione powyżej dane należy wziąć pod uwagę bliskość Trójmiasta (w mniejszym stopniu Słupska), warunkującą przede wszystkim dostępność do specjalistycznej opieki medycznej. Parametr ten zdecydowanie poprawia sytuację mieszkańców sąsiadujących z aglomeracją (oraz Słupskiem) wyjaśniając bardzo niskie wartości wskaźnika dla powiatów gdańskiego, czy słupskiego. **Wartość zestawionych w tabeli wskaźników opisujących powiat sztumski jest niezła. Pod względem liczby lekarzy oraz pielęgniarek i położnych plasuje się on odpowiednio na 11 oraz 4 pozycji w województwie. Co więcej obydwa parametry poprawiają się w tempie szybszym od wojewódzkiego.**

W sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia krytyczne znaczenie ma dostępność i sprawne funkcjonowanie systemu ratownictwa medycznego. Powiat sztumski jest obsługiwany przez dwa całoroczne zespoły ratownictwa medycznego. Istotnym parametrem jest również czas dojazdu ratowników do miejsca zdarzenia. **W Sztumie mediana czasu dojazdu oddziału ratunkowego wynosi 4 min (najlepszy wynik w województwie) oraz 11 minut[18] w pozostałej części powiatu (również jeden z najlepszych wyników w województwie[19].**

Do ciekawych wniosków prowadzi zestawienie statystycznego obrazu stanu zdrowia mieszkańców powiatu z subiektywną jego oceną, wyrażoną w badaniu jakości życia w województwie pomorskim w 2013 r. **Negatywny wizerunek nie koresponduje z subiektywnymi opiniami mieszkańców oceniających swoje zdrowie jako dobre. Średnia ocena bieżącego stanu zdrowia plasuje powiat sztumski na szóstym miejscu w województwie pomorskim.**

Tabela 13.
Ocena bieżącego stanu zdrowia

	Jak ocenia Pan(i) swój bieżący stan zdrowia? - średnia arytmetyczna od 0% do 100%
POMORSKIE	79,93
Powiat gdański	85,33
Powiat kartuski	83,55
Powiat nowodworski	83,16
Powiat pucki	76,67
Powiat wejherowski	85,01
Powiat bytowski	82,89
Powiat chojnicki	79,95
Powiat człuchowski	73,75
Powiat lęborski	90,25
Powiat słupski	82,20
Powiat m.Słupsk	78,70
Powiat kościerski	70,38
Powiat kwidzyński	76,64
Powiat malborski *	77,43
Powiat starogardzki	75,98
Powiat tczewski	77,95
Powiat sztumski *	**84,50**
Powiat m.Gdańsk	79,26
Powiat m.Gdynia	78,16
Powiat m.Sopot	78,61

Źródło:
Badanie Jakości Życia w województwie Pomorskim , www.monitoring.ibngr.pl.

Odsetek respondentów (spośród 193 zapytanych) oceniających swój stan zdrowia jako bardzo dobry przekraczał połowę (52,6 proc.), zaś wybierających odpowiedź „raczej dobry" sięgnął 34,5 proc. Obserwuje się zatem najprawdopodobniej sytuację, w której respondenci oceniający swoje zdrowie dobrze, nie dostrzegają lub bagatelizują objawy, które mogą wiązać się z występowaniem poważnej

[18] Projekt aktualizacji nr 9 z dnia 12 sierpnia 2015 roku do Wojewódzkiego Planu Działania Systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne dla województwa pomorskiego.

[19] poza miastami powyżej 10 tys. mieszkańców. Na podstawie

choroby. **Nie ma istotnych przesłanek pozwalających stwierdzić, iż niedostateczne rozpoznanie wynika z ograniczonych zasobów systemu ochrony zdrowia (statystyki wskazują, iż dostępność opieki medycznej jest w skali województwa przeciętna). Problemem wydaje się być raczej poziom świadomości zdrowotnej oraz postawy mieszkańców powiatu. Może to również wynikać ze zróżnicowanej przestrzennie dostępności usług medycznych. Prawie jedna ¼ mieszkańców powiatu pod kątem dostępności usług medycznych źle miejsce zamieszkania. W strukturze odpowiedzi zwraca uwagę zróżnicowanie ocen.**

Biorąc pod uwagę dane GUS dotyczące kadry medycznej przyczyn należy również szukać w dostępności transportowej zarówno miasta powiatowego (dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej), jak również Trójmiasta (dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej).

Tabela 14.
Subiektywna ocena dostępu do usług zdrowotnych

	Jak ocenia Pan(i) okolice swojego miejsca zamieszkania pod kątem dostępu do usług zdrowotnych					
	bardzo zły	zły	ani zły, ani dobry	dobry	bardzo dobry	nie wiem
Pomorskie	1,2%	9,1%	16,4%	54,0%	17,0%	2,2%
bytowski	4,2%	26,7%	16,2%	34,8%	16,1%	2,1%
chojnicki	1,7%	2,9%	14,9%	66,3%	13,3%	0,9%
człuchowski	2,2%	17,7%	32,2%	36,7%	7,3%	3,9%
gdański	0,1%	2,9%	10,5%	71,9%	13,5%	1,2%
kartuski	1,8%	10,9%	18,9%	49,1%	13,5%	5,9%
kościerski	1,0%	14,9%	23,5%	49,8%	10,2%	0,6%
kwidzyński	1,0%	17,7%	16,3%	54,1%	9,6%	1,2%
lęborski	2,7%	1,0%	5,7%	71,5%	15,1%	4,0%
malborski	0,7%	3,2%	25,6%	59,3%	9,5%	1,7%
m. Gdańsk	0,7%	6,0%	14,2%	49,9%	27,8%	1,4%
m. Gdynia	1,9%	6,7%	13,0%	56,9%	19,5%	2,1%
m. Słupsk	0,6%	8,9%	22,8%	53,3%	11,3%	3,0%
m. Sopot	1,5%	10,1%	7,8%	37,5%	40,6%	2,5%
nowodworski	2,2%	31,6%	33,6%	26,9%	2,8%	2,8%
pucki	1,1%	5,4%	15,9%	68,2%	8,0%	1,3%
słupski	1,0%	3,1%	19,5%	66,7%	8,1%	1,5%
starogardzki	0,8%	21,2%	20,4%	51,2%	5,4%	1,0%
sztumski	**0,00**	**24,2%**	**17,5%**	**37,5%**	**16,8%**	**3,9%**
tczewski	0,9%	4,4%	13,7%	66,7%	13,2%	1,1%
wejherowski	1,2%	9,6%	17,9%	52,2%	14,0%	5,1%

Źródło
Badanie Jakości Życia w województwie Pomorskim , www.monitoring.ibngr.pl.

Warto podkreślić, iż w odpowiedzi na zdiagnozowane problemy w obszarze standu zdrowia na podjęto działania, których celem jest poprawa stanu zdrowia mieszkańców powiatu. W sferze infrastruktury polegają one na podniesieniu jakości obsługi pacjentów w szpitalu w Sztumie za

sprawą remontów oddziałów szpitalnych. Ponadto w powiecie sztumskim uruchomiono program zdrowotny „Uprzedź nowotwór i ciesz się życiem – efektywna profilaktyka chorób nowotworowych oraz promocja zdrowego stylu życia w Powiecie Sztumskim", który zakończy się w czerwcu 2016 r.

Czas wolny

Ze względu na wielkość i jedynie subregionalne znaczenie jego stolicy powiat nie jest miejscem koncentracji instytucji wysokiej kultury, np. instytucji muzycznych (m.in. oper, filharmonii) czy teatrów. W 2014 r. zlokalizowane w nim były jedno muzeum, kino oraz jeden obiekt wystawienniczy.

Tabela 15.
Instytucje kultury w powiecie sztumskim w 2014 r.

Galerie i obiekty wystawiennicze	Kina	Muzea	Instytucje muzyczne i teatry	Lokalne instytucje kultury
1	1	1	0	5

Źródło
Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS

Dostępność instytucji kultury w skali subregionu jest w powiecie sztumskim relatywnie niska. W 2014 r. na jego obszarze znajdowało się 5 lokalnych instytucji kultury. Na jeden tego typu obiekt przypadało około 8,5 tys. mieszkańców.

W powiecie sztumskim w 2014 r. działało 11 klubów sportowych. Było to ponad dwukrotnie mniej niż w 2011 r. (23 kluby). Tendencję spadkową obserwowaną w większości powiatów województwa, jednak w żadnych z nich tempo zmian nie było tak wysokie.

Przez powiat przebiegają 2 szlaki turystyczne: Kopernikowski usytuowany wzdłuż zachodniej granicy powiatu oraz Międzynarodowy Szlak Rowerowy przebiegający od Białej Góry do wschodnich granic powiatu. Na jego trasie znajdują się główne zabytki: Zespół Śluz w Białej Górze, Zamek Krzyżacki w Sztumie, Muzeum w Waplewie Wielkim, Wzgórze Zamkowe w Dzierzgoniu.

Przez wszystkie gminy powiatu sztumskiego przebiega również Rowerowy Szlak Zamków Gotyckich. Istotną atrakcją służącą rekreacji jest Pętla Żuławska – przebiegający przez teren powiatu szlak wodny o długości ponad 300 km eksponujący dziedzictwo kulturowe Żuław Wiślanych.

Oferta kulturalna, rozrywkowa i sportowo-rekreacyjna ponownie powinna być rozpatrywana w szerszym kontekście z uwzględnieniem Malborka oraz Kwidzyna.

Infrastruktura turystyczna

W skali województwa **poziom rozwoju infrastruktury turystycznej jest niski**. W 2014 r. w powiecie sztumskim prowadziło działalność 5 turystycznych obiektów noclegowych spośród 1450 tego typu obiektów zarejestrowanych w województwie pomorskim. Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach noclegowych sięgnęła zaledwie 87 (z ponad 97 tysięcy).

Niezachęcające są również statystyki dotyczące ich wykorzystania, zdecydowanie odbiegający od poziomu obserwowanego w innych powiatach (jest to zaledwie 10,3 proc. przy średniej

wojewódzkiej na poziomie 37,6 proc.). Powiat sztumski jest jedynym powiatem, w którym nie działa żaden z hoteli.

Tabela 16.
Turystyczne obiekty noclegowe według powiatów w 2014 r.

	Obiekty	Miejsca noclegowe	Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w %
POMORSKIE	1450	97131	37,6
bytowski	29	1315	22,5
chojnicki	50	3019	21,1
człuchowski	19	2233	22,6
gdański	25	1856	24,5
kartuski	54	2730	20,0
kościerski	50	4739	31,7
kwidzyński	12	474	18,6
lęborski	150	9956	37,6
malborski *	15	1056	23,5
nowodworski	157	11794	35,5
pucki	462	21215	38,6
słupski	138	11828	47,4
starogardzki	22	1104	21,9
sztumski *	5	87	10,3
tczewski	22	920	22,0
wejherowski	43	2360	29,1
m.Gdynia	122	13376	44,9
m.Słupsk	30	2778	34,9
m.Sopot	12	816	23,4

Źródło:
US w Gdańsku, Turystyka w województwie pomorskim w 2014 r.

Wnioski

- Powiat sztumski cechuje się niską w porównaniu do pozostałych powiatów województwa pomorskiego aktywnością gospodarczą. Jej poziom jest zróżnicowany w układzie gmin. Najwyższa cechuje Sztum i Dzierzgoń, na których terenie działa prawie 80 proc. zarejestrowanych w powiecie przedsiębiorstw.
- Specjalizacją gospodarki powiatu jest budownictwo, działalność związana z obsługa nieruchomości, rolnictwo, leśnictwo i rybactwo, opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz działalność finansowa i ubezpieczeniowa.
- Poziom aktywności społecznej w powiecie sztumskim jest przeciętny w odniesieniu do powiatów województwa pomorskiego.
- Zasoby pracy powiatu sztumskiego liczą około (2011) 17 tys. osób, z czego około 14,3 tys. stanowią pracujący, 2,7 tys. bezrobotni. Ponad 60 proc. aktywnych zawodowo stanowią mieszkańcy wsi oraz mężczyźni. Cechą charakterystyczną powiatu jest bardzo niski współczynnik aktywności kobiet, w szczególności kobiet mieszkających na wsi.
- Struktura rynku pracy powiatu sztumskiego odbiega od wojewódzkiej. Cechą charakterystyczną jest ponadprzeciętny odsetek pracujących w rolnictwie (sięgający 29,6 proc.) oraz w usługach publicznych (35 proc.).
- Znaczący udział rolnictwa oraz budownictwa przekłada się na wysokie sezonowe wahania stopy bezrobocia.
- W 2015 r. odnotowano dynamiczną poprawę stanu rynku pracy. W styczniu 2015 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie sztumskim wynosiła 24,5 proc. Na koniec sierpnia sięgnęła zaś 16,1 proc. Trudno jednak zweryfikować na ile zmiana ta jest efektem poprawy koniunktury gospodarczej, na ile zaś ma charakter statystyczny (istotny spadek wiąże się z wyłączeniem z ewidencji bezrobotnych na skutek braku gotowości do podjęcia zatrudnienia).
- Odsetek mieszkańców legitymujących się wykształceniem wyższym sięga 9 proc. i jest dwukrotnie niższy niż przeciętnie na Pomorzu. Ponad ¼ mieszkańców ukończyła szkołę średnią oraz policealną, zaś nieco mniej niż ¼ legitymuje się wykształceniem zasadniczym zawodowym.
- W 2014 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie sztumskim w 2014 r. wynosiło ponad 3,5 tys. zł brutto, stanowiąc 86,2 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie pomorskim. Obecnie, pomijając Trójmiasto, wyższy poziom płac odnotowuje się jedynie w powiatach: tczewskim, kwidzyńskim, gdańskim oraz puckim. Cechą charakterystyczną jest wysokie zróżnicowanie sektorowe płac. Do najlepiej opłacanych pracowników należą reprezentanci branży finansowej i ubezpieczeniowej (a także obsłudze nieruchomości W 2014 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie sztumskim w 2014 r. wynosiło ponad 3,5 tys. zł brutto, stanowiąc 86,2 proc. przeciętnego miesięcznego

wynagrodzenia w województwie pomorskim. Obecnie, pomijając Trójmiasto, wyższy poziom płac odnotowuje się jedynie w powiatach: tczewskim, kwidzyńskim, gdańskim oraz puckim.

Dostępność informacji statystycznych umożliwia dokonanie analizy struktury gospodarki powiatu za pomocą analiza struktury przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą powiecie sztumskim oraz analizy struktury rynku pracy[20]. Warto jednak również przybliżyć strukturę gospodarki poprzez analizę wartości dodanej. Jej mankamentem jest warunkowana dostępnością danych konieczność realizacji na poziomie podregionu.

Wartość dodana

Wkład gospodarki podregionu starogardzkiego w gospodarkę województwa jest znaczący. Udział podregionalnego PKB w produkcie regionalnym brutto w 2010 r. sięgnął 17,4 proc., przewyższając nieznacznie wkłady pozostałych podregionów (poza Trójmiastem). W latach 2005-2010 gospodarka podregionu rozwijała się w szybszym od przeciętnego w województwie pomorskim tempie.

W podregionie starogardzkim największy wkład w strukturę gospodarki cechuje przemysł. W 2010 r. wartość dodana wytworzona w tym sektorze stanowiła 34,1 proc. wartości dodanej ogółem. Ponadprzeciętnym udziałem cechuje się również rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (4,5 proc.).Wkład pozostałych branż jest zdecydowanie mniejszy. **Uwagę zwraca fakt, iż tak przemysł jak i rolnictwo w latach 2005-2010 odnotowały wyższą dynamikę wartości dodanej od dynamiki gospodarki ogółem.** Spośród pozostałych branż ponadprzeciętnie szybki wzrost cechował budownictwo.

[20] Należy jednak wspomnieć, iż zarówno baza REGON jak również informacje o pracujących (wg grup sekcji i płci charakteryzują się pewnymi ograniczeniami. Wadą rejestru REGON jest niedopełnianie przez zarejestrowane w nim podmioty ustawowego obowiązku informowania Głównego Urzędu Statystycznego o zmianach, w tym o zawieszeniu działalności. W rezultacie liczba firm aktywnych oraz firm zarejestrowanych różni się. Badania GUS wskazują, iż opisywana relacja sięgnęła w 1997 r. 65 proc. (por. *Ptak – Chmielewska A., Dostępność i przydatność danych do analizy przeżycia przedsiębiorstw, w: Wiadomości Statystyczne 6/2012, GUS*). Wartością REGON jest natomiast uwzględnianie podmiotów mikro (o liczbie pracujących do 9 pracowników), które z kolei na poziomie powiatów nie są objęte statystykami rynku pracy (dotyczy to zarówno pracujących w sektorze przedsiębiorstw, jak i pracujących w Gospodarce Narodowej).

Tabela 17.
Wartość dodana brutto wg grup sekcji PKD w województwie pomorskim i podregionie starogardzkim w 2010 r.

	Rolnictwo	Przemysł	Budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	Pozostałe usługi	Ogółem
POMORSKIE (mln zł)	1657	17524	6776	21485	6640	17602	71684
Pomorskie	2,3	24,4	9,5	30,0	9,3	24,6	100
Pomorski 2005 = 100	164,2	148,1	205,3	140,3	115,7	146,0	145,6
Podregion 42 - starogardzki (mln zł)	564	4312	1012	2936	1037	2772	12633
Podregion 42 - starogardzki	**4,5**	**34,1**	8,0	23,2	8,2	21,9	100
Podregion 42 - starogardzki 2005=100	**165,4**	**151,4**	**218,1**	149,6	112,2	146,0	149,7

Źródło:
BDL GUS.

Rolnictwo

Znaczenie rolnictwa w strukturze gospodarki i rynku pracy powiatu jest większe niż by to wynikało z danych statystycznych. Niedoszacowanie dotyczy w szczególności danych o rynku pracy, odnoszących się głównie do sektora przedsiębiorstw. Dlatego też warto wskazać istotne informacje przybliżające obraz sektora pochodzące ze Spisu Rolnego 2011

- **Spośród gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą ponad połowa 54,7 proc. posiada powierzchnię większą od 10 ha., zaś 42,9 proc. większą od 15 ha.** W województwie pomorskim odpowiednie statystyki wynoszą 36,6 proc. oraz 23,2 proc. (podobne odsetki dotyczą gospodarstw indywidualnych). Wartości te są również zdecydowanie ponadprzeciętne w skali całego kraju.
- Powiat sztumski cechuje się najwyższym w skali województwa odsetkiem użytków rolnych w gruntach ogółem (95,2 proc.).
- **Rolnictwo, choć cechujące się niskim udziałem w tworzeniu wartości dodanej brutto charakteryzuje się wysoką dynamiką wzrostu.** W 2010 r. udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w wartości podregionalnego PKB w podregionie starogardzkim, do którego wraz z tczewskim, kwidzyńskim, malborskim, starogardzkim oraz kościerskim należy powiat sztumski sięgnął 4,5 proc.

Aktywność gospodarcza

Aktywność gospodarczą kształtują kompetencje podnoszące jakość zasobów pracy. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i inni mali przedsiębiorcy stanowią część zasobów pracy – mogą zostać formalnie zatrudnieni lub – co bardzie prawdopodobne – wykonywać pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej. Prowadzenie działalności gospodarczej sprzyja kształtowaniu kompetencji osobistych (np. motywacji, samodzielności, odpowiedzialności i zaangażowania) i menadżerskich.

Powiat sztumski cechuje się niską w porównaniu do pozostałych powiatów województwa pomorskiego liczbą zakładów osób fizycznych na 100 osób w wieku produkcyjnym.

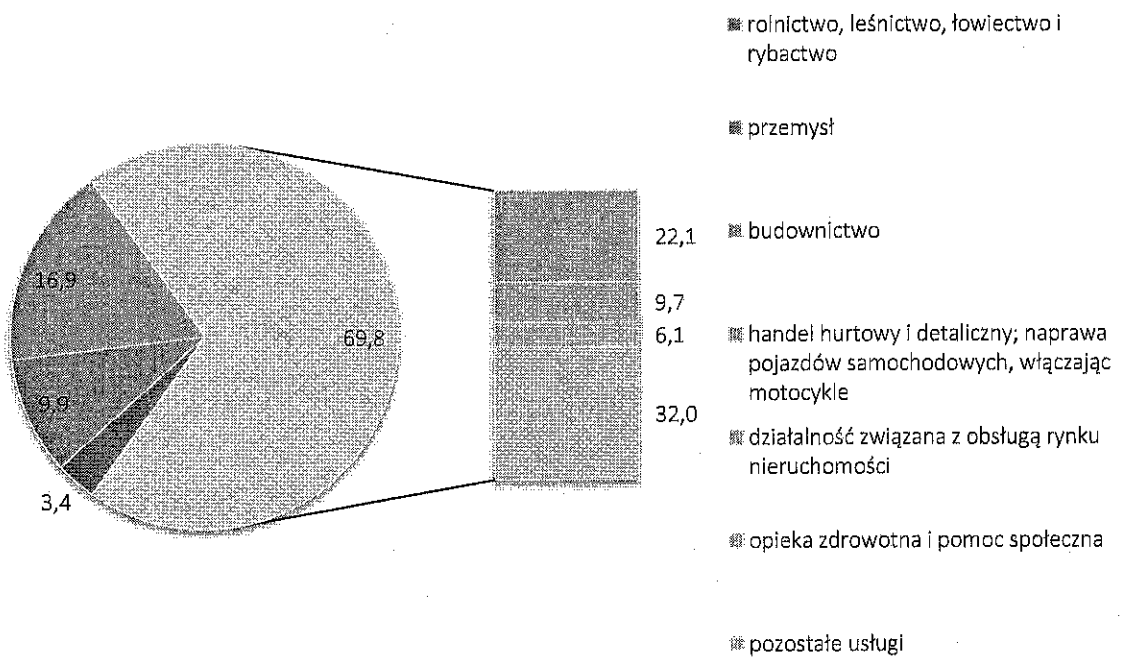
Tabela 18.
Liczba zakładów osób fizycznych w relacji do liczby ludności w powiecie sztumskim oraz w województwie pomorskim

	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym
POMORSKIE	86	13,7
Powiat sztumski	54	8,3

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS.

Na koniec 2014 r. liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON sięgnęła 3278. W strukturze firm dominowały przedsiębiorstwa usługowe (69,8 proc.), zdecydowanie mniejszym znaczeniem cechował się sektor budownictwa (16,9 proc.), przetwórstwa przemysłowego (9 proc.) oraz rolnictwa (3,4 proc.).

Wykres 4.
Struktura REGON wg grup sekcji PKD 2007 w powiecie sztumskim w 2014 r.

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS.

Wśród firm usługowych największym znaczeniem cechują się przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie handlu hurtowego i detalicznego (Sekcja G), działalności związanej z obsługą nieruchomości (sekcja L) oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej (sekcja Q). Na wymienione trzy branże przypada około 1,2 tys. podmiotów, czyli prawie 38 proc. wszystkich firm zarejestrowanych w powiecie sztumskim.

Aktywność gospodarcza w układzie gmin jest zróżnicowana. Najlepiej pod tym względem prezentują się gminy miejsko-wiejskie – Sztum oraz Dzierzgoń, na które przypada ponad 78 proc. zarejestrowanych w powicie firm. Choć znajdujące się w nich ośrodki miejskie nie należą do dużych i znaczących, działające w nich firmy mają dostęp do niektórych korzyści oferowanych przez te miasta. **W pozostałych częściach powiatu poziom aktywności gospodarczej jest niski.** Dotyczy to szczególnie gmin wiejskich zlokalizowanych w centralnej części powiatu – Starego Targu oraz Mikołajek Pomorskich.

Tabela 19.
Przedsiębiorczość w gminach powiatu sztumskiego w 2014 r.

	REGON na 10 tys.	Liczba przedsiębiorstw	Udział w liczbie przedsiębiorstw
Powiat sztumski *	772	3278	100,0
Dzierzgoń (3) *	899	851	26,0
Mikołajki Pomorskie (2) *	479	179	5,5
Stary Dzierzgoń (2) *	541	221	6,7
Stary Targ (2) *	489	314	9,6
Sztum (3) *	913	1713	52,3

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS.

W strukturze własnościowej dominują podmioty sektora prywatnego. Ich odsetek kształtuje się na poziomie 94,4 proc. To jedna z najniższych wartości w województwie (po powiecie malborskim). Niższy od przeciętnego jest również poziom zaangażowania kapitału zagranicznego.

Analiza struktury REGON przy pomocy współczynnika lokalizacji (LQ) pozwala uzupełnić informacje na temat specyfiki działalności gospodarczej w powiecie sztumskim.

Współczynnik lokalizacji LQ przedstawia udział danej branży w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych powiatu w relacji do udziału danej branży w całkowitej liczbie podmiotów gospodarczych w Polsce. Powyższy wskaźnik pokazuje zatem o ile wyższa bądź tez niższa jest koncentracja działalności gospodarczej w powiecie w odniesieniu do przeciętnego poziomu dla Polski. Poniższa tabela zawiera informacje o wybranych rodzajach działalności gospodarczej według kryterium LQ >1,5, informując o specjalizacji gospodarki powiatu.

O specjalizacji powiatowej gospodarki można mówić w przypadku działów zaliczanych do 9 sekcji. Ze względu na wartość współczynnika LQ, jak również liczbę podmiotów uwagę zwraca **budownictwo, jak również działalność związana z obsługą rynku nieruchomości.** Na sekcje te przypada ponad 870 podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Z punktu widzenia liczby podmiotów gospodarczych, jak również skali specjalizacji istotne, lecz mniej znaczące są: opieka zdrowotna i pomoc społeczna oraz rolnictwo.

Tabela 20.
Współczynnik lokalizacji oraz liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON w wybranych branżach działalności gospodarczej w powiecie sztumskim oraz w województwie pomorskim w 2014 r.

PKD		Nazwa	Powiat sztumski		Woj. pomorskie	
			LQ	Liczba podmiotów	LQ	Liczba podmiotów
Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1,86	112	0,89	4529
	01	Uprawy rolne, chów i hodowla zwierząt, łowiectwo, włączając działalność usługową	2,19	94	0,64	2324
Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie		2,43	9	0,86	269
	08	Pozostałe górnictwo i wydobywanie	3,08	9	0,88	216
Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe		1,00	296	1,20	29790
	10	Produkcja artykułów spożywczych	1,88	50	0,81	1820
	11	Produkcja napojów	2,13	3	1,16	138
	16	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka,	1,27	37	0,86	2117
	33	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	1,35	47	2,16	6364
Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją		0,89	10	0,87	820
	36	Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	3,45	5	0,98	119
	37	Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	1,34	3	0,87	164
Sekcja F	Budownictwo		1,45	554	1,06	34061
	41	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	2,12	251	1,02	10191
	42	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej	2,18	60	1,30	3005
Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		1,15	118	1,02	8775
	66	Działalność wspomagająca usługi finansowe oraz ubezpieczenia i fundusze emerytalne	1,29	104	1,08	7329
Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości		1,78	318	1,32	19807
Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		1,76	38	0,69	1246
Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1,14	199	0,96	14159
	88	Pomoc społeczna bez zakwaterowania	1,46	13	1,04	778

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS.

Kapitał społeczny

Z punktu widzenia kształtowania zasobów pracy aktywność społeczna do pewnego stopnia pełni funkcję zbliżone pod względem aktywności gospodarczej. Działalność w organizacjach pozarządowych, którą można uznać za miernik aktywności społecznej, sprzyja kształtowaniu kompetencji zarówno osobistych, jak i menadżerskich.

Poziom aktywności społecznej w powiecie sztumskim jest przeciętny w odniesieniu do powiatów województwa pomorskiego. Poza cechującymi się niejako z założenia wyższym

poziomem aktywności powiatami grodzkimi przed powiatem sztumskim uplasowały się jedynie: nowodworski, wejherowski oraz słupski.

Aktywność społeczna wewnątrz powiatu jest zróżnicowana. Najwyższą cechuje się gmina miejsko-wiejska Sztum, a najniższą – gminy wiejskie: Mikołajki Pomorskie oraz Stary Targ.

Tabela 21.
Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w województwie pomorskim, powiecie sztumskim i jego gminach w 2014 r.

POMORSKIE	33
Powiat sztumski *	32
Dzierzgoń (3) *	38
Mikołajki Pomorskie (2) *	19
Stary Dzierzgoń (2) *	24
Stary Targ (2) *	17
Sztum (3) *	39

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Podobnie jak zaangażowanie społeczne, partycypacja polityczna (mierzona często frekwencją wyborczą) jest również uznawana za wskaźnik kondycji społeczeństwa obywatelskiego. W kontekście lokalnym szczególnie interesująca jest frekwencja w wyborach samorządowych. Partycypacja w wyborach na szczeblu lokalnym, oprócz samego aktu głosowania, może być związana z szeregiem aktywności, które pozwalają na lepsze artykułowanie interesów lokalnej społeczności i prowadzą do wzmożonego zainteresowania dialogiem społecznym (zarówno z przedstawicielami władz, jak i inni członkami wspólnoty).

Wyniki ostatnich wyborów samorządowych (2014) potwierdzają zróżnicowanie aktywności społecznej. Najwyższą frekwencję (z pominięciem 4 miast na prawach powiatu) odnotowano w gminie Stary Dzierzgoń (63 proc. przekładające się na 9 pozycję w województwie). Stosunkowo wysoką w Dzierzgoniu (52,7 proc. – 53 pozycja na Pomorzu). W pozostałych gminach frekwencja była zdecydowanie niższa.

Zasoby i koszty pracy

Struktura rynku pracy powiatu sztumskiego odbiega od wojewódzkiej Różnica dotyczy przede wszystkim **pracujących w sektorze rolniczym – ich odsetek w powiecie sztumskim jest o ponad proc. 18,3 pkt. proc. wyższy niż w regionie.** Odwrotna sytuacja zachodzi w wypadku sektora usług. W porównaniu z województwem powiat charakteryzuje się szczególnie **niskim odsetkiem pracujących w handlu, transporcie, naprawie samochodów i gospodarce magazynowej**. Ze względu na niekorzystną sytuację ekonomiczną powiatu notuje się w nim natomiast wysoki udział zatrudnionych w sektorze usług nierynkowych (usługi publiczne, urzędy itp.). Różnice obserwowane są również w sektorze przemysłu i budownictwa.

Tabela 22.
Liczba i udział zatrudnionych s sektorach w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach w 2005 oraz 2013

	ogółem	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	przemysł i budownictwo	handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	pozostałe usługi
2013						
Pomorskie	571154	64566	166045	128917	29566	182060
Sztumski	6827	2021	1731	587	237	2251
Pomorskie	100,0%	11,3%	29,1%	22,6%	5,2%	31,9%
Sztumski	**100,0%**	**29,6%**	**25,4%**	**8,6%**	**3,5%**	**33,0%**
2005						
Pomorskie	503206	60101	162007	102182	25213	153703
Sztumski	6796	2232	1418	480	289	2377
Pomorskie	100,0%	11,9%	32,2%	20,3%	5,0%	30,5%
Sztumski	**100,0%**	**32,8%**	**20,9%**	**7,1%**	**4,3%**	**35,0%**

Źródło:
BDL GUS.

Struktura pracujących w powiecie sztumskim zmieniła się wyraźnie w porównaniu z 2005 r. Zmiany dotyczyły przede wszystkim wzrostu o prawie 5 pkt. proc. odsetka pracujących w przemyśle i budownictwie. W przeciągu ostatnich lat do II sektora trafiły zarówno osoby pracujące wcześniej w rolnictwie (spadek o 4,5 pkt. proc. od 2005 r.). W latach 2005-2013 liczba miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw niemal się nie zmieniła i sięga obecnie 6,8 tys. (20013).

Pracujący w sektorze przedsiębiorstw reprezentują niewielką cześć zasobów pracy. Liczba osób aktywnych zawodowo w powiecie sztumskim jest zdecydowanie większa. **W 2011 r.[21] zasoby pracy w powiecie sztumskim sięgnęły 17 tys. osób.** Przyjmując niezmienne proporcje obserwowane w 2011 r. większość stanowią mężczyźni (58,2 proc.). Ponad 61 proc. zasobów pracy zlokalizowanych jest poza miastami.

Tabela 23.
Aktywność zawodowa w powiecie sztumskim w 2011 r.

Aktywni zawodowo							Bierni zawodowo		
Ogółem	mężczyźni	kobiety	w miastach	na wsi	pracujący	bezrobotni		w miastach	na wsi
17015	9900	7115	6541	10474	14258	2757	15380	5984	9396
100%	58,2%	41,8%	38,4%	61,6%	83,8%	16,2%	100%	38,9%	61,1%

Źródło:
Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2011, BDL GUS.

Istotnym elementem jest również struktura wiekowa ludności. Spośród 27,6 tys. osób w wieku produkcyjnym 17,3 tys. stanowią osoby w wieku produkcyjnym mobilnym, zaś 10,2 tys. osoby w

[21] Najbardziej wiarygodne dane pochodzą z NSP 2011.

wieku produkcyjnym niemobilnym. Osoby w wieku produkcyjnym mobilnym cechują się wysoką zdolnością zmiany stanowiska czy miejsca pracy. Dłuższy okres kariery zawodowej (okres w trakcie którego będą odnosić korzyści będące wynikiem przekwalifikowania) zwiększa odporność na szoki technologiczne oraz motywację dla nabywania nowych kwalifikacji.

Jak już wspomniano **cechą charakterystyczną zasobów ludzkich jest niski w skali województwa współczynnik aktywności zawodowej**. Źródłem problemu jest nie style struktura wiekowa ludności, ile innego typu bariery (kulturowe, kwalifikacyjne, płynące ze strony popytu na pracę) na skutek których liczba biernych zawodowo w powiecie sztumskim przekracza znacząco 15 tys.

Skala bezrobocia obserwowanego w powiecie sztumskim pozwala traktować zarejestrowanych bezrobotnych również jako potencjalny istotny zasób pracy. **Na koniec sierpnia 2015 r. ich liczba sięgnęła 1740 osób, co przełożyło się na ponad 16 proc. stopę bezrobocia rejestrowanego.** Warto przy tym wspomnieć, iż ponad 1000 osób z tej grupy stanowią bezrobotni pozostający bez pracy dłużej niż rok, czyli osoby, którym relatywnie trudniej będzie znaleźć zatrudnienie. Generalnie jednak odsetek bezrobotnych dużej niż 1 rok (39,7 proc.) jest porównywalny z poziomem wojewódzkim (38,8 proc.).

W strukturze bezrobotnych dominują osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (35 proc.) oraz w wykształceniem zasadniczym zawodowym (30,9 proc.). Odsetek bezrobotnych posiadających wykształcenie wyższe wśród bezrobotnych ogółem jest znikomy (5 proc.). Co istotne jest on dwukrotnie niższy od odsetka osób z wykształceniem wyższym wśród mieszkańców powiatu sztumskiego.

Wielkość potencjalnego zasobu pracy w postaci osób bezrobotnych charakteryzuje się wysoką zmiennością. **Struktura gospodarki powiatu cechująca się wysokim udziałem rolnictwa oraz budownictwa wpływa na ograniczenie podaży pracy w okresie jesiennozimowym, przekładając się na okresowy wzrost poziomu bezrobocia.** Szczególnie wysoki napływ do bezrobocia cechuje zwłaszcza grudzień oraz styczeń. Niemniej jednak również w pozostałych miesiącach współczynniki napływu osób bezrobotnych w relacji do liczby osób aktywnych zawodowo są w skali województwa ponadprzeciętne. Mimo to w pierwszej połowie 2015 r. zaobserwowano znaczącą poprawę na rynku pracy, której przejawem jest malejąca stopa bezrobocia. Uwagę zwraca jednak fakt, iż **istotny wkład w spadek bezrobocia ma wyłączenie z ewidencji bezrobotnych na skutek odmowy przyjęcia zatrudnienia**. Trudno oceniać na ile jest to wynik nieatrakcyjnej oferty pracy, na ile zaś jest to efekt rzeczywistej chęci podjęcia zatrudnienia. **Odmowy, (zwłaszcza na obszarach wiejskich) są częściej spotykane w okresie poprzedzającym intensyfikację prac w rolnictwie.** Brak gotowości potwierdzony jest zróżnicowanymi, na skutek odmiennej metodologii, szacunkami, zjawiska bezrobocia. Dla przykładu w powiecie sztumskim wg NSP stopa bezrobocia w 2011 r. sięgała 16,2 proc. Stopa bezrobocia rejestrowanego była o 50 proc. wyższa – w powiatowym urzędzie pracy na koniec 2011 r. zarejestrowanych było 25,0 proc. W ciągu 3 lat odsetek bezrobotnych zmniejszył się do 23,3 proc. Obecnie na skutek sezonowości liczba bezrobotnych sięgnęła 1740, co przełożyło się na stopę bezrobocia w wysokości 16,1 proc.

Wykształcenie

Struktura wykształcenia odzwierciedla formalnie potwierdzony poziom kompetencji kluczowych i zawodowych. Choć nadal dostarcza ona istotnych informacji o zasobach pracy, to rola formalnego wykształcenia maleje. Dzieje się tak w wyniku coraz większej dostępności do zasobów edukacyjnych

(Internet, szkolenia), pozwalających rozszerzać lub pogłębiać wiedzę, a także doskonalić umiejętności poza oficjalnym systemem edukacji.

Struktura wykształcenia powiatu sztumskiego odbiega od wojewódzkiej. Odsetek mieszkańców legitymujących się wykształceniem wyższym (9 proc.) jest dwukrotnie niższy niż przeciętnie na Pomorzu. Niski w skali powiatów jest również udział populacji legitymującej się wykształceniem średnim i policealnym. Ponadprzeciętna reprezentacja cechuje natomiast mieszkańców posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe (24 proc.) oraz podstawowe (24 proc.).

Tabela 24.
Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu sztumskiego i województwa pomorskiego w 2011 r.

	wyższe	średnie i policealne - ogółem	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne	podstawowe ukończone	podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	nieustalone
Powiat sztumski	9	26	24	6	24	2	8
województwo pomorskie	18	31	22	5	17	1	6

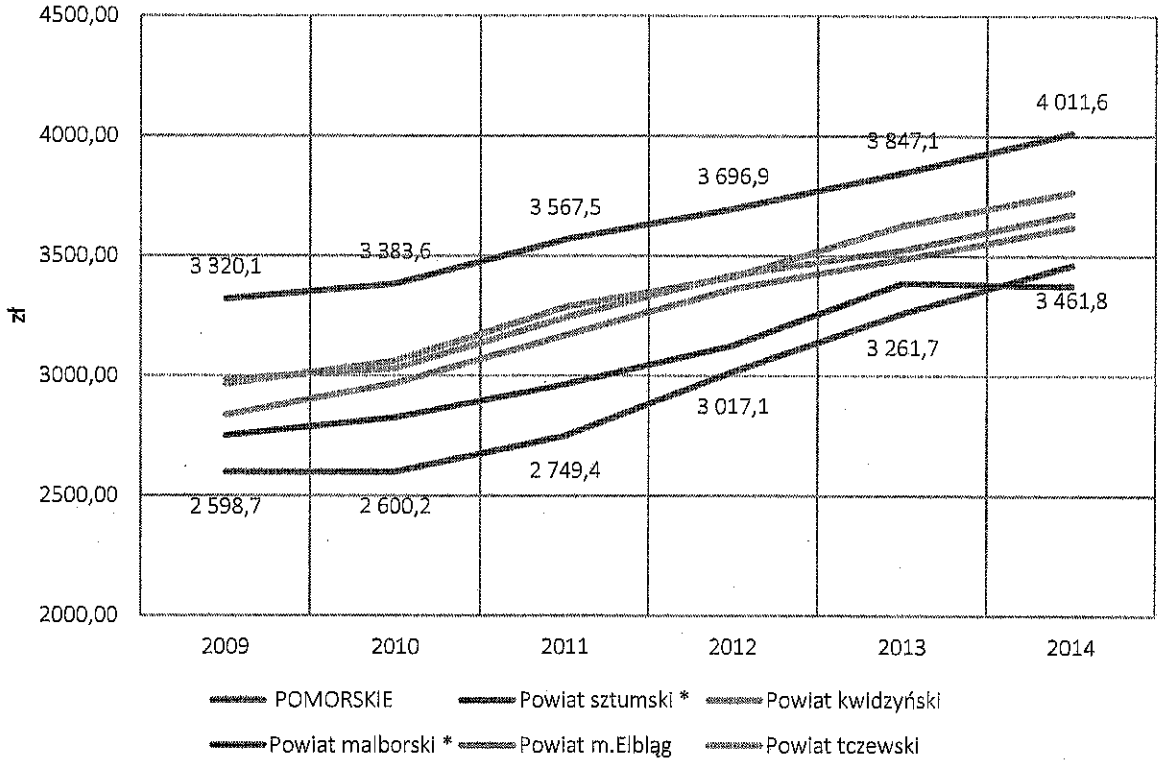
Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

W porównaniu do roku 2002 odnotowane zasadnicze zmiany w strukturze wykształcenia. Prawie dwukrotnie zwiększył się odsetek osób , które ukończyły studia (z 5,5 proc.). Zmalał natomiast odsetek populacji legitymujący się wykształceniem zasadniczym zawodowym (z 29,4 proc.).

Koszty pracy

W 2014 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiecie sztumskim w 2014 r. wynosiło ponad 3,5 tys. zł brutto, stanowiąc 86,2 proc. przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w województwie pomorskim.

Tabela 25.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w wybranych powiatach województwa pomorskiego w latach 2009-2014

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS

Najwyższy poziom płac (3,3 tys. zł brutto[22]) oferowano w działalności finansowej i ubezpieczeniowej (a także obsłudze nieruchomości) oraz pozostałych usługach (3767 zł). Wyraźnie najniższe płace występowały w handlu, transporcie, zakwaterowaniu i gastronomii oraz informacji i komunikacji (niespełna 2156 zł. zł brutto[23]). W pozostałych grupach branż wynagrodzenia nie odbiegały tak istotnie od przeciętnego dla powiatu.

Cechą charakterystyczną struktury wynagrodzeń w powiecie sztumskim jest ich bardzo wysokie zróżnicowanie. Płace w najlepiej opłacanym sektorze (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, administrowanie nieruchomościami oraz usługi publiczne) są przeciętnie aż o 74 proc. wyższe od wynagrodzeń w handlu. Warto przy tym zaznaczyć, iż obydwa sektory stanowią ważną składową lokalnego rynku pracy. Poza powiatem sztumskim oraz kościerskim nie odnotowuje się tak wysokich różnic. W województwie pomorskim różnica pomiędzy płacami w najlepiej oraz najgorzej wynagradzanym sektorze nie przekracza 9 proc.

Zwraca również uwagę dynamika płac. W 2010 r. przeciętne wynagrodzenie brutto (2600 zł) w powiecie sztumskim stanowiło 76,8 proc. średniej wojewódzkiej. Obserwowany w latach wzrost (o ponad 33 proc.) zbliżył średnia płacę w sektorze przedsiębiorstw do 86,3 proc.). Jednocześnie powiat sztumski awansował o 11 pozycji (z 19 miejsca na 8). Obecnie, pomijając Trójmiasto,

[22] Dane za 2013 r.
[23] Dane za 2013 r.

wyższy poziom płac odnotowuje się jedynie w powiatach: tczewskim, kwidzyńskim, gdańskim oraz puckim.

Tabela 26.
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiatach województwa pomorskiego w latach 2010 oraz 2014

	2010	Pozycja 2010	2014	Pozycja 2014	2014/2010	2014 Pomorskie=100
	1	2	3	4	5	6
POMORSKIE	3383,58		4011,59		118,6	100,0
Powiat gdański	3090,49	4	3646,31	6	118,0	90,9
Powiat kartuski	2765,79	16	3217,20	18	116,3	80,2
Powiat nowodworski	2751,87	17	3350,00	14	121,7	83,5
Powiat pucki	2872,86	10	3505,43	7	122,0	87,4
Powiat wejherowski	2900,50	9	3302,51	16	113,9	82,3
Powiat bytowski	2766,41	15	3310,32	15	119,7	82,5
Powiat chojnicki	2557,33	20	3043,10	19	119,0	75,9
Powiat człuchowski	2785,13	13	3267,55	17	117,3	81,5
Powiat lęborski	2847,29	11	3459,86	9	121,5	86,2
Powiat słupski	2783,14	14	3409,29	11	122,5	85,0
Powiat m.Słupsk	2990,58	7	3384,58	12	113,2	84,4
Powiat kościerski	2628,62	18	3004,92	20	114,3	74,9
Powiat kwidzyński	3030,53	6	3675,82	5	121,3	91,6
Powiat malborski *	2825,70	12	3375,47	13	119,5	84,1
Powiat starogardzki	2934,77	8	3443,68	10	117,3	85,8
Powiat tczewski	3061,62	5	3766,37	4	123,0	93,9
Powiat sztumski *	2600,15	19	3461,78	8	133,1	86,3
Powiat m.Gdańsk	4108,37	1	4814,14	1	117,2	120,0
Powiat m.Gdynia	3662,62	3	4457,62	3	121,7	111,1
Powiat m.Sopot	3941,65	2	4646,29	2	117,9	115,8

Źródło: GUS.

Lokalne uwarunkowania wzrostu

Analizując lokalne uwarunkowania stymulujące rozwój przedsiębiorczości należy wziąć pod uwagę dwa obszary. Pierwszym z nich są regulacje centralne lokalnie oddziaływujące na warunki prowadzenia działalności gospodarczej[24]. Drugim, wydaje się, że znacznie istotniejszym aspektem jest natomiast polityka gospodarcza realizowana przez samorząd lokalny. Jednym z jej istotniejszych elementów jest polityka podatkowa.

Podatki i opłaty lokalne

Decyzje o wysokości podatków i opłat lokalnych podejmowane przez samorząd lokalny wpływają na warunki prowadzenia działalności gospodarczej. Przez przedsiębiorców są one postrzegane jako bariera dla prowadzenia biznesu. Z reguły obniżanie stawek sprzyja inwestowaniu oraz stymuluje rozwój gospodarki lokalnej. Z drugiej strony wpływy podatkowe do kasy budżetu miasta pozwalają na finansowanie dóbr i usług publicznych, tworzących warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej.

[24] Może to być np. ustanowienie na danym obszarze Specjalnej Strefy Ekonomicznej

Wysokość podatków oraz opłat plasuje gminy powiatu sztumskiego stosunkowo wysoko w rankingu pomorskich gmin. Zakładając konieczność odprowadzenia podatków od

a) 150 m kw. powierzchni użytkowej mieszkania,

b) 1200 m kw. działki,

c) 18 m kw. garażu wolno stojącego,

d) 300 m kw. powierzchni użytkowej budynku związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej,

e) 3000 m kw. gruntu zajętego po działalność gospodarczą

cztery z pięciu gmin powiatu sztumskiego plasują się w pierwszej połowie gmin województwa pomorskiego cechujących się najwyższym opodatkowaniem. Są to: Stary Dzierzgoń (5 pozycja), Stary Targ (14 pozycja), Mikołajki Pomorskie (23 pozycja) Sztum (46 pozycja). Niższe poziom opodatkowania cechuje Dzierzgoń (68 pozycja)[25].

Gospodarowanie przestrzenią

W obszarze gospodarowania przestrzenią elementem oddziałującym na podmioty gospodarcze jest plan zagospodarowania przestrzennego. Jego zapisy regulują przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenów znajdujących się na obszarze gminy, nakładając na inwestorów, użytkowników i właścicieli ograniczenia co do wykorzystania nieruchomości i współtworząc ramy prowadzenia działalności gospodarczej. Brak planu zagospodarowania przestrzennego nie oznacza wstrzymania wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Właściwy organ jest do wydania takiej decyzji zobowiązany. Nie jest to jakby się wydawać mogło dla przedsiębiorców/inwestorów sytuacja komfortowa. Z jednej strony, szczególnie w krótkim okresie, można ją postrzegać jako przejaw elastycznego podejścia władz samorządowych. Z drugiej strony w perspektywie długookresowej brak planów prowadzi do konfliktów na tle gospodarowania przestrzenią oraz oznacza niską jakość przestrzeni publicznej.

Gminy powiatu sztumskiego cechuje zróżnicowanie, biorąc pod uwagę relację obszaru gminy objętego planem zagospodarowania przestrzennego do powierzchni ogółem. W zdecydowanie najlepszej sytuacji znajduje się gmina Dzierzgoń, w której omawiany wskaźnik sięga 62,4 proc. Ponadprzeciętnym udziałem cechuje się również Stary Targ, gdzie miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego objęto 32,8 proc. powierzchni gminy. Uwagę zwraca również wysokie tempo zmian obserwowane tak w Dzierzgoniu, jak i w Starym Targu.

[25] Na podstawie: http://www.nadmorski24.pl/aktualnosci/23668-gdzie-najwyzsze-a-gdzie-najnizsze-podatki-ranking-gmin.html

Tabela 27.
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w gminach powiatu sztumskiego w latach 2009 oraz 2014 (proc.)

Gmina	2009	2014	Pozycja w województwie pomorskim (2014)
Dzierzgoń	1,2	62,4	20
Mikołajki Pomorskie	0,3	7,2	75
Stary Dzierzgoń	4,2	4,2	88
Stary Targ	23,2	32,8	33
Sztum	3,9	5,3	83

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS.

Stopień ochrony przyrody

Obszary chronione stanowią niespełna ¼ powierzchni powiatu sztumskiego. Najbardziej znanym z nich jest Park Krajobrazowy Pojezierza Iławskiego, którego północna część obejmuje południowo-wschodni kraniec powiatu. Obszary chronionego krajobrazu występują natomiast szczególnie powszechnie w zachodniej („Biała Góra", „Rzeka Nogat") oraz centralnej („Rzeka Dzierzgoń", „Jezioro Dzierzgoń") części tej jednostki[26]. Obszary chronione znajdujące się na obszarze powiatu mogą być w kontekście działalności gospodarczej (a zwłaszcza przemysłowej) z jednej strony traktowane jako bariera rozwojowa, z drugiej zaś są one czynnikiem sprzyjającym rozwojowi turystyki.

Infrastruktura gospodarcza

W powiecie sztumskim znajduje się 1 podstrefa Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (PSSE). Niemniej jednak teren zlokalizowany w gminie miejsko-wiejskiej Sztum jest niemal w całości zagospodarowany. Powierzchnia do zagospodarowania sięga zaledwie 0,8 ha.

W bazie ofert inwestycyjnych Agencji Rozwoju Pomorza znajdują się 4 obszary/tereny inwestycyjne. Trzy z nich o powierzchniach 6,78 ha; 9,04 ha oraz 40 ha zlokalizowane są w gminie miejsko-wiejskiej Sztum. Czwarty z terenów zlokalizowany o powierzchni 6,6 ha zlokalizowany jest w Przezmarku w gminie Stary Dzierzgoń. Przeznaczeniem terenów jest rozwój działalności przemysłowej, bądź też usługowej.

Warto zaznaczyć, iż z uwagi na duże zainteresowanie terenami sztumskiej podstrefy Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, gm. Sztum przystąpiła do dodatkowego opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu leżącego na północ od obecnej strefy, w którym obszar przeznaczony na inwestycje (produkcyjno-magazynowy) sięgnie 16,13 ha.

Najważniejsi inwestorzy

Obecność firm z udziałem kapitału zagranicznego jest czynnikiem warunkującym przyciągnie nowych inwestorów. Ulokowanie kapitału zagranicznego świadczy o tym, że firmy zagraniczne znalazły korzystne warunki rozwoju swojej działalności, przychylne nastawienie władz, wyszkoloną siłę roboczą czy chłonny rynek.

[26] Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sztumskiego

Elita[27]

Elita jest firmą z sektora mebli łazienkowych, będącą częścią międzynarodowej grupy Royo Group z tej samej branży. Pod egidą tej grupy znajdują się znane i renomowane marki, takie jak Royo Bath, Gribagno i Parpesa. Firma Elita powstała w 1998 r., zakupiła w tym samym roku duży zakład produkcyjny zlokalizowany w Sztumskim Polu. Wtedy też na dużą skalę rozpoczęła się produkcja przede wszystkim szafek łazienkowych (ponad 500 podstawowych modeli). Obecnie wyroby przedsiębiorstwa można nabyć w ponad 1000 sklepów w całej Polsce.

ADM[28]

ADM jest jednym z największych na świecie przetwórców produktów rolnych. Firma produkuje żywność, pasze, biopaliwa oraz inne produkty wytworzone z naturalnych składników. Jedną z misji przedsiębiorstwa jest dbanie o czystość środowiska naturalnego. Dlatego też ADM prowadzi aktywne działania na rzecz wytwarzania energii dzięki wykorzystaniu naturalnych paliw, będących dobrą alternatywą dla produktów naftowych. Działalność firmy w Polsce jest związana ze składowaniem, wytłaczaniem i rafinowaniem nasion oleistych oraz z handlem i składowaniem zbóż. W położonym w powiecie sztumskim Czerminie znajduje się zakład zajmujący się tłoczeniem rzepaku, rafinowaniem oleju oraz pakowaniem tłuszczów stałych i butelkowaniem oleju.

Ponadto na terenie powiatu sztumskiego prężnie działają przedsiębiorstwa z branży metalowej: producent konstrukcji stalowych PPUH KAMI; producent okuć budowalnych, narzędzi UT-OIL oraz KRAM SA– producent opakowań jednorazowych.

[27] www.elitameble.pl
[28] www.adm.com

Powiat sztumski jako część miejskiego obszaru funkcjonalnego Malbork - Sztum

Powiat sztumski wraz z gminą Sztum zostały zaliczony do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malbork - Sztum. Miejski obszar funkcjonalny stanowi ciągły przestrzennie układ osadniczy złożony, z odrębnych administracyjnie jednostek. Idea utworzenia MOF wynika z nowych regulacji europejskiej polityki spójności oraz polskiej polityki rozwoju kładących nacisk na terytorialny wymiar polityk publicznych. Wpisuje się ona w chęć integracji działań publicznych podejmowanych na terytoriach określanych nie administracyjnie lecz postrzeganych przez pryzmat pełnionych funkcji.

Udział powiatu sztumskiego w potencjale społeczno-gospodarczym Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malbork - Sztum jest niższy od udziału powiatu malborskiego. Dotyczy to zarówno potencjału ludnościowego, zasobów pracy oraz zasobów infrastrukturalnych. W większości wymienionych kategorii jest to około 40 proc. potencjału MOF Malborka. Najbardziej istotne różnice dotyczą:

- Odmiennej struktury zatrudnienia i struktury gospodarki o zdecydowanie większym wpływie rolnictwa
- Struktury bezrobocia i bierności zawodowej – powiat sztumski cechuje się zdecydowanie niższym poziomem aktywności zawodowej kobiet
- Zróżnicowanym poziomem rozwoju infrastruktury turystycznej. W powiecie sztumskim jest on zdecydowanie niższy.
- Zróżnicowaniem atrakcyjności lokalizacyjnej. Co prawda powiat malborski od lat cechuje również ujemne saldo migracji – niemniej jednak jego wartość przeliczona na 1000 mieszkańców jest co do modułu niższa od obserwowanej w powiecie sztumskim.

Tabela 28.
Powiat sztumski jako element Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malbork - Sztum

	Powiat sztumski	Powiat malborski	Ogółem MOF	Rok
Ludność				
ogółem	39,8	60,2	100	2014
w tym				2014
w wieku przedprodukcyjnym	41,5	58,5		2014
produkcyjnym	40,2	59,8		2014
poprodukcyjnym	36,4	63,6		2014
Pracujący				
ogółem	39,4	60,6	100	2013
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	**59,5**	40,5	100	2013
przemysł i budownictwo	39,5	60,5	100	2013
handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	21,2	78,8	100	2013
działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości	30,5	69,5	100	2013
pozostałe usługi	37,4	62,6	100	2013
Pracujący (aktywność ekonomiczna ludności)	39,1	60,9		2011
Bezrobotni	36,3	63,7		2011
Bierni zawodowo	39,9	60,1		2011

bezrobocie rejestrowane	40,9	59,1		2014
w tym kobiety	43,7	56,3		2014
Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON	33,6	66,4	100	2014
Zasoby mieszkaniowe				
mieszkania	38,8	61,2	100	2014
powierzchnia użytkowa	37,3	62,7	100	2014

Źródło:
Opracowanie IBnGR na podstawie BDL GUS.

Zaobserwowane różnice, choć niewielkie, wpływają jednak na ocenę stopnia dopasowania proponowanych w strategii działań.

Przyjęta strategia rozwoju zakłada podjęcie działań w trzech obszarach: efektywnej gospodarki, aktywnego społeczeństwa oraz funkcjonalnej przestrzeni publicznej[29].

W ramach pierwszego z wymienionych obszarów wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wysoka konkurencyjność lokalnej gospodarki, osiągnięta dzięki zwiększeniu potencjału inwestycyjnego MOF Malbork-Sztum oraz rozwojowi subregionalnej przedsiębiorczości.
2. Atrakcyjność turystyczna katalizatorem dynamicznego rozwoju gospodarczego poprzez utworzenie całorocznej, kompleksowej oferty turystycznej; utworzenie i wdrożenie zintegrowanej oferty kulturalnej oraz stworzenie i promocja spójnej marki turystyczno-kulturalnej MOF Malbork - Sztum

W ramach drugiego z obszarów wśród celów wskazuje się na:

1. Rozwinięty i zintegrowany kapitał społeczny dzięki:
    a. aktywizacji biernych zawodowo i bezrobotnych;
    b. aktywizacji wykluczonych społecznie;
    c. zwiększeniu poziomu i jakości współpracy społeczno – instytucjonalnej;
    d. poprawie jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych- prospołecznej rewitalizacji obszarów zdegradowanych;
    e. podniesieniu poziomu aktywności sportowej mieszkańców;
    f. poprawie dostępu i poprawie jakości usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej
2. Efektywny system edukacji poprzez:
    a. Rozwój oferty i infrastruktury edukacyjno-dydaktycznej
    b. Podniesienie poziomu jakości oraz dostosowanie programów edukacyjnych do potrzeb rynku pracy

W ramach funkcjonalnej przestrzeni publicznej zakłada się osiągnięcie:

[29] Agencja Rozwoju Pomorza, Strategia Rozwoju MOF Malborka, 2014.

1. Poprawy wewnętrznej i zewnętrznej dostępności transportowej MOF Malbork - Sztum dzięki:
    a. Rozbudowa i modernizacja zintegrowanej infrastruktury drogowej i rowerowej
    b. Spójny rozwój systemu transportu zbiorowego
2. Zrównoważonego rozwój energetyczno – techniczny MOF Malbork - Sztum poprzez
    a. Proekologiczną rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej
    b. Poprawę bilansu energetycznego MOF Malbork - Sztum
    c. Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Wymienione cele strategiczne z reguły większości odpowiadają wyzwaniom strategicznym przed jakimi stoi powiat sztumski. Niemniej nie wszystkie z nich bazują na atutach powiatu sztumskiego, bądź też przeciwstawiają się nadchodzącym wyzwaniom. Uwagę zwracają w szczególności dwie kwestie: po pierwsze bardzo mocne zaakcentowanie rozwoju turystyki oraz zupełny brak odniesienia do obszaru rolnictwa, produkcji rolnej i produkcji spożywczej, który to jest cechą charakterystyczną struktury gospodarczej powiatu sztumskiego.

Nawiązując do pierwszej z wymienionych wątpliwości dane GUS jednoznacznie wskazują, iż poziom rozwoju infrastruktury turystycznej jest powiecie sztumskim najniższy w województwie pomorskim. Najprawdopodobniej jest on niski zestawiając z walorami turystyczno-krajobrazowymi. Jest to zatem branża o potencjalnie dużych możliwościach rozwoju, wartych wsparcia, biorąc pod uwagę fakt, iż znaczenie sektora turystyki wykracza daleko poza branżę hotelowo-restauracyjną[30]. Biorąc jednak pod uwagę punkt wyjścia, warto bardzo ostrożnie zastanowić się, czy można patrzeć na tę branże jak na filar rozwoju gospodarczego powiatu w przyszłości. Przy bardzo słabo rozwiniętej bazie turystycznej inwestowanie w tworzenie całorocznej, kompleksowej oferty turystycznej; utworzenie i wdrożenie zintegrowanej oferty kulturalnej oraz stworzenie i promocję spójnej marki turystyczno-kulturalne może okazać się nieefektywne (trudno promować rozwój turystyki konferencyjnej przy braku miejsc hotelowych)[31].

Niedocenianym atutem powiatu wydaje się być obszar rolnictwa oraz produkcji rolno-spożywczej. Jak już wskazano to te właśnie czynniki wyróżniają znacząco strukturę gospodarczą powiatu spośród pozostałych powiatów województwa pomorskiego. Analiza zmian struktury wartości dodanej (dane dostępne w układzie podregionów) wskazuje na dynamicznie rosnące znaczenie rolnictwa w gospodarce podregionalnej (można przypuszczać, że za wzrost ten w znaczącym stopniu również jest odpowiedzialna gospodarka powiatu sztumskiego- dane są jednak dostępne wyłącznie na

[30] Gospodarka turystyczna powinna być bowiem rozumiana jako fragment gospodarki przyczyniający się do tworzenia produktu turystycznego. Zgodnie z zaleceniami Światowej Organizacji Turystyki (WTO) gospodarka turystyczna wchodzi w zakres 10 spośród 17 sektorów gospodarki narodowej[30]. Wśród nich wymienia się: budownictwo, handel hurtowy i detaliczny, hotele i restauracje, transport, gospodarkę magazynową i łączność, pośrednictwo finansowe, obsługę nieruchomości, wynajem i inna działalność, związaną z prowadzeniem interesów, administrację publiczną, edukację, pozostałą działalność usługową: komunalną, socjalną i indywidualną, organizacje i instytucje międzynarodowe.

[31] Warto przy tym zaznaczyć, iż wyjściowy poziom powiatu malborskiego jest zdecydowanie lepszy.

poziomie podregionalnym)[32]. Podobnie dane dotyczące handlu zagranicznego województwa pomorskiego wskazują na bardzo dynamiczny wzrost eksportu produktów rolno-spożywczych.

Wydaje się, że obserwowany potencjał rolno-spożywczy, ze względu na jego rolę, jak i wyzwania czekające branżę w najbliższej przyszłości (wyczerpywanie się przewag kosztowych, konieczność utrzymania wysokiej jakości produktów rolnych, rosnąca rola niezdegradowanego środowiska przyrodniczego[33]) wymaga szerszego odniesienia wykraczającego poza widniejący w strategii kontekst odnawialnych źródeł energii (produkcja biomasy).

[32] Na Pomorzu w latach 2011-2013 dynamika produkcji sprzedanej artykułów spożywczych (129,5) przekraczała zdecydowanie dynamikę produkcji sprzedanej przemysłu (117,2)

[33] Sektor spożywczy w Polsce, profil sektorowy, Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych, www.paiiz.gov.pl (data dostępu: 10.10.2015 r.)

Wyzwania i dylematy rozwojowe

Podsumowaniem diagnozy jest lista wyzwań i dylematów rozwojowych. Niewątpliwie są to zagadnienia istotne dla dalszego rozwoju powiatu, choć niekiedy skala wpływu jaki może na nie wywrzeć społeczność lokalna, jest niewielka. Niemniej, nawet w sytuacji bardzo ograniczonego pola działania, należy mieć świadomość wielowątkowości tych zagadnień. Pozwoli to uniknąć nieświadomego pogorszenia sytuacji i być może ułatwi znalezienie pośrednich, pozytywnych dróg oddziaływania na dany proces.

Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura edukacji wczesnodziecięcej

Dane dotyczące odsetka dzieci w wieku 3-5 lat wskazują na niską dostępność edukacji wczesnodziecięcej. Dotyczy to w szczególności obszarów wiejskich. Skutki niskiej dostępności dotykają wielu sfer. Najbardziej widoczną jest obszar rynku pracy, z najbardziej charakterystycznym niskim poziomem aktywności zawodowej kobiet – w szczególności na obszarach wiejskich oraz szeroko pojętymi jego konsekwencjami. Brak edukacji wczesnodziecięcej przekłada się na nierówne szanse edukacyjne dzieci starszych i w długim okresie może ograniczyć możliwość awansu społecznego. Jak już wspomniano to właśnie w najmłodszych latach kształtuje się największa część umiejętności intelektualnych i społecznych, postaw względem całożyciowego uczenia się oraz szereg kompetencji miękkich, które są niezbędne m.in. na dynamicznie zmieniającym się rynku pracy.

Wśród przyczyn obecnego stanu rzeczy poza najbardziej oczywistą dostępnością infrastrukturalną warto wskazać również na inne bariery natury finansowej, kulturowej, które mogą ograniczać uczestnictwo w edukacji wczesnodziecięcej. Jest to również skutek pozytywnego zjawiska – wysokiego przyrostu naturalnego.

Poprawa jakości oraz efektywności kształcenia

Infrastruktura edukacyjna odpowiada zapotrzebowaniu na usługi edukacyjne w powiecie sztumskim. Wyniki egzaminów, jak również informacje o edukacyjne wartości dodanej wskazują, iż jakość i efektywność kształcenia w szkołach jest w skali województwa niewystarczająca. Problemem jest również wysokie zróżnicowanie jakości oferty edukacyjnej.

Obszarem wymagającym szczególnej troski jest obszar kształcenia zawodowego. Poza brakami infrastrukturalnymi (w tym obszarze, o których mowa w Polityce Oświatowej Powiatu Sztumskiego) [34] za wysoce problematyczny należy uznać fakt, iż uczniowie szkół ponadgimnazjalnych nie potrafią świadomie wybrać ścieżki rozwoju[35]. Nikt im przy tym wyborze nie

[34] Polityka oświatowa powiatu sztumskiego na lata 2014-2020, Sztum 2013

[35] M.in.: A. Śmigielski, 2013, Jak z perspektywy pracodawców i wyzwań rynku pracy wyglądają oczekiwania wobec szkolnictwa zawodowego?, ekspertyza przygotowana na potrzeby PST ds. wysokiej jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego, 23.05.2014; M. Zawisza, 2013, „Kompetencje i kwalifikacje uczniów szkół zawodowych na obszarach niemetropolitalnych", ekspertyza przygotowana na potrzeby PST ds. wysokiej jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego, 21.11.2013; Areopag Młodych, spotkanie z młodzieżą Zespołu Szkół Łączności, 24.04.2014; B. Mazurek-Kucharska, 2013, Determinanty problemów na współczesnym rynku pracy w Polsce – uwarunkowania niedostosowania kompetencji absolwentów do oczekiwań pracodawców, ekspertyza przygotowana na potrzeby PST ds. wysokiej jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego, 21.11.2013; M. Suchar, 2014, Kiedy i w jakiej formie doradztwo przynosi najlepsze efekty – głos biznesu, ekspertyza przygotowana na potrzeby PST ds. wysokiej jakości kształcenia zawodowego

towarzyszy. Brakuje doradców, którzy byliby mentorami, przewodnikami, tutorami dla swoich podopiecznych.

Starzenie się społeczeństwa

Zmiana struktury wieku mieszkańców powiatu sztumskiego wpisuje się w obserwowane w całej Polsce przemiany demograficzne. Stosunkowo wysokiemu w skali województwa przyrostowi naturalnemu towarzyszy wysokie (co do wartości bezwzględnej) ujemne saldo migracji. Jak wskazują prognozy demograficzne zarówno struktura wieku wyjeżdzających (wiek produkcyjny i przedprodukcyjny), jak i zmiana zachowań (opóźnienie, bądź też rezygnacja z decyzji o założeniu rodziny) wpłyną na zmianę struktury wieku. Efekty starzenia będą widoczne w postaci chorób, ograniczonej sprawności czy wręcz braku samodzielności. Mimo ich oczywistości, działania mające przygotować niezbędną infrastrukturę są niewystarczające. Lekarze geriatrzy, to nadal rzadkość podobnie jak odpowiednie oddziały w szpitalach i domach pomocy społecznej. Brakuje dedykowanych programów zdrowotnych i opiekuńczych. Starzenie się społeczeństwa ma jednak szersze konsekwencje – inne wartości, postawy i preferencje zmieniają strukturę popytu w gospodarce, wymagają adekwatnego podejścia do klienta.

Poprawa świadomości zdrowotnej prowadząca do poprawy stanu zdrowia mieszkańców powiatu

Mieszkańców powiatu cechuje niska świadomość własnego stanu zdrowia oraz potwierdzony statystykami zły stan zdrowia. To efekt splotu wielu czynników w tym: struktury rynku pracy (wysoki udział rolnictwa), jak również skali zjawiska bezrobocia i bierności zawodowej wpływającej na częstotliwość poddawania się badaniom profilaktycznym.

Świadomość zdrowotna wpływa również na styl życia, który należy do czynników, które w sposób fundamentalny kształtują stan zdrowia. Badania jakości życia realizowane w ramach Projektu: Badanie jakości życia i jakości usług publicznych w województwie pomorskim dowodzą, iż najczęściej wskazywaną przez mieszkańców powiatu formą spędzania wolnego czasu jest oglądanie TV (odpowiedź taką wskazało 63,3 proc.). Odsetek ten nie jest co prawda w skali województwa przesadnie wysoki (średnia wojewódzka 60,1 proc.), jednak aktywne formy spędzania wolnego czasu cieszą się mniejszą popularnością (35,7 proc. wskazań dla aktywności ruchowej na świeżym powietrzu).

Niska świadomość zdrowotna jest zdecydowanie wyzwaniem, z którym powinny zmierzyc się władze lokalne.

Dostępność usług medycznych

Prawie jedna ¼ mieszkańców powiatu pod kątem dostępności usług medycznych źle miejsce zamieszkania. W strukturze odpowiedzi zwraca uwagę zróżnicowanie ocen. Z jednej strony o

i ustawicznego, 18.04.2014; P. Wołkowiński, 2014, Doradztwo zawodowe – jak towarzyszyć młodej osobie przez cały okres szkolny – praca gdańskich nauczycieli, ekspertyza przygotowana na potrzeby PST ds. wysokiej jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego, 18.04.2014; A. Hildebrandt, 2014, Doradztwo zawodowe a potrzeby uczniów – czy mówimy o tym samym?, sprawozdanie analityczne z III spotkania Pomorskiej Sieci Tematycznej ds. wysokiej jakości kształcenia zawodowego i ustawicznego, 18.03.2014.

dostępności decyduje liczba personelu medycznego: lekarzy, lekarzy specjalistów, stomatologów pielęgniarek i położnych. Ten element powinien być raczej analizowany w kontekście sytuacji regionalnej czy krajowej. Ta zaś jest nienajlepsza. Wskaźniki pokazujące liczbę personelu w relacji do liczby mieszkańców są dla Pomorskiego bardzo niekorzystne. Z drugiej zaś elementem kształtującym dostępność jest również dostępność transportowa miasta powiatowego, czy stołecznego. W tym sensie barierą ograniczającą dostępność może być zła organizacja godzin czasu pracy placówki ochrony zdrowia, czy też brak możliwości dojazdu w określonych godzinach.

Deficyt mieszkaniowy pogłębiający niską atrakcyjność osiedleńczą

Elementem niskiej atrakcyjności osiedleńczej jest deficyt mieszkaniowy. Jego skalę można szacować na 1,7 tys. lokali. Oznacza to, że mniej więcej co 7 gospodarstwo domowe nie posiada/zamieszkuje osobnego mieszkania. Warto przy tym zaznaczyć, iż mierzony w ten sam sposób deficyt w wielokrotnie większym Gdańsku (różnica liczby gospodarstw domowych i liczby lokali) sięga około 6 tys. Deficyt mieszkaniowy w największym stopniu uderza w jakość życia, zachęca do emigracji osoby młode, ogranicza lokalne wpływy budżetowe z tytułu udziału w podatku od osób fizycznych.

Rozwój infrastruktury wodnościekowej na obszarach wiejskich

Stopień rozwoju infrastruktury wodnościekowej na obszarach wiejskich powiatu sztumskiego jest dalece niewystarczający. Dane GUS wskazują, iż tylko 69,5 proc. mieszkańców wsi korzysta z instalacji wodnościekowej, zaś 32,3 proc. z instalacji kanalizacyjnej. Statystyki te należą do najniższych w województwie pomorskim. Szczególnie trudna sytuacja charakteryzuje (w zakresie rozwoju sieci kanalizacyjnej) gminy Stary Dzierzgoń oraz Stary Targ.

Poprawa potencjału inwestycyjnego, a rozwój atrakcyjności turystycznej?

Poprawa potencjału inwestycyjnego prowadzącego do przyciągania inwestycji przemysłowych może kolidować z rozwojem atrakcyjności turystycznej. Duża inwestycja przemysłowa, mająca nawet znikomy realny wpływ na stan poszczególnych komponentów środowiska, może przyczynić się do zmniejszenia walorów przyrodniczych. Ponadto jej następstwem mogą być również szkody wizerunkowe obniżające atrakcyjność turystyczną powiatu.

Stopień ochrony przyrody w powiecie sztumskim jest w skali województwa niski. Można go postrzegać jako atut dla atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej. Warto również podkreślić, iż powiat sztumski jest usytuowany w bliskości relatywnie wysoko uprzemysłowionych powiatów: tczewskiego, kwidzyńskiego i starogardzkiego.

Cechą turystyki jest sezonowość. Zjawisko to jest niestety również cechą charakterystyczną dla dwóch innych branż dominujących w strukturze gospodarki powiatu: rolnictwa oraz budownictwa. Dlatego też rozwój turystyki nie koniecznie będzie niwelował niekorzystne zjawiska obserwowane na rynku pracy związane z jesienno-zimowym wzmożonym napływem do bezrobocia (nie da się rozwijać wyłącznie turystyki poza sezonem – tego typu działanie wydaje się wysoce nieefektywne).

Lokalny rynek pracy vs. uczestnictwo w rynku pracy metropolii

Lokalny rynek pracy (uwzględniający również powiaty malborski oraz kwidzyński(jest w stagnacji. Nie dziwi zatem fakt, iż mieszkańcy powiatu sztumskiego uczestniczą również w trójmiejskim rynku pracy. Peryferyjne w relacji do stolicy województwa położenie decyduje i niskiej dostępności komunikacyjnej. Poprawa dostępności (czasowej poprzez zwiększenie liczby bezpośrednich połączeń oraz kosztowej – finansowanie dojazdów) mogłaby wpłynąć na wyższy poziom aktywizacji zawodowej mieszkańców powiatu. Możliwe by również było ograniczenie odpływu migracyjnego osób w wieku produkcyjnym mobilnym. Kosztem byłby jednak spadek atrakcyjności inwestycyjnej jak również obniżenie lokalnego popytu.

Rozwój przedsiębiorczości

Poziom aktywności gospodarczej w powiecie sztumskim jest w skali województwa niski. Istnieje potrzeba wspierania postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców powiatu od najmłodszych lat.

Niewystarczające pokrycie powierzchni planami zagospodarowania przestrzennego nie sprzyja ładowi przestrzennemu

W obszarze gospodarowania przestrzenią elementem oddziałującym na podmioty gospodarcze jest plan zagospodarowania przestrzennego. Jego zapisy regulują przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenów znajdujących się na obszarze gminy, nakładając na inwestorów, użytkowników i właścicieli ograniczenia co do wykorzystania nieruchomości i współtworząc ramy prowadzenia działalności gospodarczej. Brak planu zagospodarowania przestrzennego nie oznacza wstrzymania wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Właściwy organ jest do wydania takiej decyzji zobowiązany. Nie jest to jakby się wydawać mogło dla przedsiębiorców/inwestorów sytuacja komfortowa. Z jednej strony, szczególnie w krótkim okresie, można ją postrzegać jako przejaw elastycznego podejścia władz samorządowych. Z drugiej strony w perspektywie długookresowej brak planów prowadzi do konfliktów na tle gospodarowania przestrzenią oraz oznacza niską jakość przestrzeni publicznej.

Spis tabel

Tabela 1.Potencjał techniczny potencjalnych zasobów biopaliw stałych w powiecie sztumskim 5

Tabela 2. Gospodarstwa domowe oraz mieszkania w powiatach województwa pomorskiego wg NSP 2011 10

Tabela 3. Dostępność miast powiatowych transportem drogowym (czas dojazdu samochodem – min). 10

Tabela 4. Międzygminne dojazdy do pracy mieszkańców powiatu sztumskiego (dane uwzględniają wyłącznie strumienie przekraczające 10 osób) 14

Tabela 5. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci w gminach powiatu sztumskiego w latach 2010-2014 15

Tabela 6. Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa - podatek dochodowy od osób fizycznych na mieszkańca w 2014 r. (zł) 16

Tabela 7. Odsetek populacji korzystający z pomocy społecznej w powiatach województwa pomorskiego w latach 2009-2013 17

Tabela 8. Wyniki egzaminów w powiatach województwa pomorskiego w 2015 r. 18

Tabela 9. Edukacyjna wartość dodana (gimnazjum)w gminach powiatu sztumskiego w 2011 r. 19

Tabela 10. Dzieci i miejsca w placówkach wychowania przedszkolnego w powiatach województwa pomorskiego w 2013 r. 20

Tabela 11. Umieralność mężczyzn oraz zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych w powiatach województwa pomorskiego 21

Tabela 12. Personel medyczny na 10 tys. mieszkańców w powiatach województwa pomorskiego w wybranych latach 23

Tabela 13. Ocena bieżącego stanu zdrowia 24

Tabela 14. Subiektywna ocena dostępu do usług zdrowotnych 25

Tabela 15. Instytucje kultury w powiecie sztumskim w 2014 r. 26

Tabela 16. Turystyczne obiekty noclegowe według powiatów w 2014 r. 27

Tabela 17. Wartość dodana brutto wg grup sekcji PKD w województwie pomorskim i podregionie starogardzkim w 2010 r. 30

Tabela 18. Liczba zakładów osób fizycznych w relacji do liczby ludności w powiecie sztumskim oraz w województwie pomorskim 31

Tabela 19. Przedsiębiorczość w gminach powiatu sztumskiego w 2014 r. 32

Tabela 20. Współczynnik lokalizacji oraz liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON w wybranych branżach działalności gospodarczej w powiecie sztumskim oraz w województwie pomorskim w 2014 r. 33

Tabela 21. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców w województwie pomorskim, powiecie sztumskim i jego gminach w 2014 r. 34

Tabela 22. Liczba i udział zatrudnionych s sektorach w powiecie sztumskim i województwie pomorskim w latach w 2005 oraz 2013 35

Tabela 23. Aktywność zawodowa w powiecie sztumskim w 2011 r. 35

Tabela 24. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu sztumskiego i województwa pomorskiego w 2011 r. 37

Tabela 25. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w wybranych powiatach województwa pomorskiego w latach 2009-2014 38

Tabela 26. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie w powiatach województwa pomorskiego w latach 2010 oraz 2014 39

Tabela 27. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w gminach powiatu sztumskiego w latach 2009 oraz 2014 (proc.) 41

Tabela 28. Powiat sztumski jako element Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka 43

Spis ilustracji

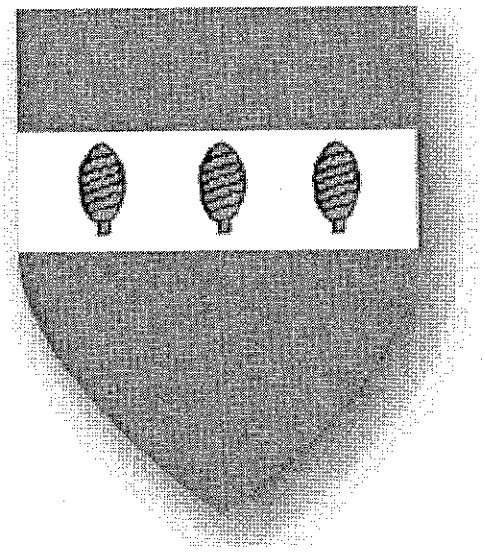
Wykres 1. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w powiecie sztumskim w latach 2004-2014 oraz w 2020 , 2025, 2030 (prognoza) 8

Wykres 2. Zmiana liczby miejsc pracy w sektorze przedsiębiorstw w powiatach województwa pomorskiego w latach 2005-2013 13

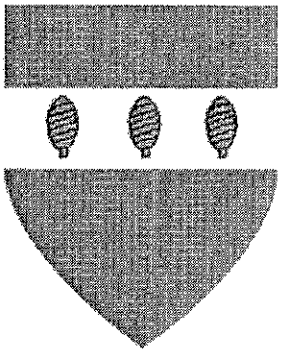
Wykres 3. Główne grupy czynników kształtujących stan zdrowia 22

Wykres 4. Struktura REGON wg grup sekcji PKD 2007 w powiecie sztumskim w 2014 r. 31

Załącznik nr 2 do
uchwały Rady Powiatu Sztumskiego
XVIII/105/2016 z dnia 13.04.2016 r.

Strategia Powiatu Sztumskiego
2016 - 2025

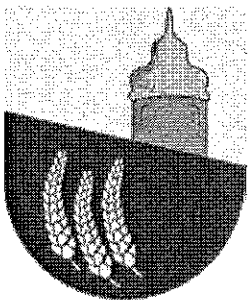
STAROSTWO POWIATOWE W SZTUMIE

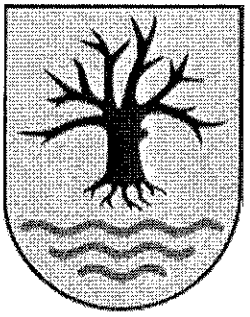
DZIERZGOŃ

MIKOŁAJKI POMORSKIE

STARY TARG

STARY DZIERZGOŃ

SZTUM

NASZA WIZJA

Powiat sztumski to miejsce, w którym chcemy mieszkać, uczyć się, pracować i aktywnie wypoczywać

NASZA MISJA

Naszym działaniom przyświeca wysoka jakość życia mieszkańców powiatu sztumskiego

NASZE WARTOŚCI

Jesteśmy otwartą wspólnotą troszczącą się o siebie nawzajem i rozumiejącą potrzeby innych

Jaki będzie powiat sztumski w 2025 r.?

- Powiat sztumski będzie cechował się bardzo dobrą jakością i dostępnością usług publicznych, które przełożą się na wysoką jakość życia. Doświadczą jej zarówno mieszkańcy najmłodsi, osoby w średnim wieku, jak i osoby starsze.

- Dbałość o tradycję i tożsamość lokalną zaowocuje rozwojem kapitału społecznego – wzajemnym pomaganiem sobie, wysoką aktywnością społeczną i obywatelską, prężnie działającą kulturą, dobrymi relacjami międzyludzkimi i otwartością na inne punkty widzenia, która prowadzi do działania według kultury dialogu i kompromisu.

- Młodzi mieszkańcy znajdą w powiecie sztumskim lub powiatach sąsiednich dobre miejsca pracy i nie będą musieli opuszczać powiatu w celu jej znalezienia.

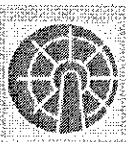
- Powiat sztumski będzie doskonale skomunikowany z metropolią Gdańsk-Gdynia-Sopot oraz sąsiednimi powiatami, co umożliwi pełniejsze korzystanie z atutów jakie daje to sąsiedztwo w zakresie dostępu do rynku pracy, kooperantów, rynku zbytu specjalistycznych usług medycznych, edukacyjnych, naukowych czy kulturalnych.

- Powiat sztumski wykorzysta atuty w postaci atrakcyjnej przyrody, która będzie też dobrze chroniona – rozwinie się turystyka i rekreacja dzięki doskonałej infrastrukturze czasu wolnego i bogatej ofercie wydarzeń kulturalnych i sportowych.

- Powiat sztumski będzie atrakcyjnym miejscem dla różnorodnej działalności gospodarczej ale ze szczególnym znaczeniem sektora rolnego oraz wysokomarżowego przetwórstwa żywności.

Role władz powiatu sztumskiego

Przedstawiciele mieszkańców powiatu, czyli zarząd oraz rada powiatu, jak również pracująca na rzecz mieszkańców administracja samorządowa pełnią wiele ról - mają do dyspozycji różne zasoby i narzędzia. Realizacja Strategii rozwoju powiatu sztumskiego 2016-2025 wymaga korzystania z nich wszystkich, czyli działań zarówno bezpośrednich jak i pośrednich, angażowania własnych sił ale także moderowania, motywowania i zachęcania do aktywności mieszkańców - w tym do ich samoorganizacji - oraz wszystkich podmiotów, którym zależy na rozwoju powiatu. To także zabieganie o dobre rozwiązania na szczeblu regionalnym, krajowym, a nawet międzynarodowym.

DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR

Powiat sztumski świadczy usługi publiczne i inwestuje na rzecz mieszkańców

FINANSUJĄCY

Powiat sztumski finansuje lub dofinansowuje usługi, działania i wydarzenia prowadzone na rzecz mieszkańców przez inne podmioty, w tym organizacje pozarządowe i samych mieszkańców

REGULATOR

Powiat sztumski używając narzędzi prawnych (uchwalanie i egzekwowanie prawa lokalnego) wpływa na warunki i jakość życia, atrakcyjność turystyczną, osiedleńczą i inwestycyjną

MODERATOR

Powiat sztumski wspiera aktywność wszystkich interesariuszy rozwoju (przede wszystkim mieszkańców) w samoorganizacji i samoregulacji, aktywności obywatelskiej, społecznej, kulturalnej, sportowej i biznesowej

PARTNER

Powiat sztumski jest partnerem inicjatyw, które są podejmowane przez inne podmioty i mają na celu rozwój powiatu i podnoszenie jakości życia

PROMOTOR

Rozwój powiatu w znacznej mierze zależy także od tego, co pozostaje poza bezpośrednim wpływem administracji lokalnej oraz mieszkańców - dlatego władze powiatu aktywnie reprezentują i dbają o interes na szczeblu metropolitalnym, pomorskim, polskim i międzynarodowym

Wizję osiągniemy realizując 7 zapisanych poniżej <u>równoważnych</u> celów strategicznych.

1

Zdrowi i sprawni mieszkańcy powiatu sztumskiego

PROMOCJA ZDROWIA I PROFILAKTYKA ZDROWOTNA; OCHRONA ZDROWIA I ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO (W TYM EDUKACJA EKOLOGICZNA); AKTYWNOŚĆ FIZYCZNA DLA WSZYSTKICH GRUP WIEKOWYCH; POMOC SPOŁECZNA

2

Powiat sztumski atrakcyjnym miejscem dla ludzi młodych

EDUKACJA; ŻŁOBKI I PRZEDSZKOLA; BUDOWNICTWO KOMUNALNE; STYPENDIA I STAŻE; PROGRAMY PROFILAKTYKI ZDROWOTNEJ DLA DZIECI; OFERTA CZASU WOLNEGO; KULTURA I ROZRYWKA, SPORT I REKREACJA

3

Powiat sztumski dostępny transportowo

INFRASTRUKTURA DROGOWA, TRANSPORT PUBLICZNY KOLEJOWY I AUTOBUSOWY, TRASY ROWEROWE I ŚCIEŻKI PIESZE; POLITYKA I INFRASTRUKTURA PARKINGOWA

4

Powiat sztumski przyjazny środowisku

EDUKACJA EKOLOGICZNA, INFRASTRUKTURA WODNOŚCIEKOWA, GOSODAROWANIE ODPADAMI, ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII, TERMOMODERNIZACJA I EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA, PLANOWANE PRZESTRZENNE

5

Powiat sztumski prężny gospodarczo

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA; PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ; INFRASTRUKTURA BIZNESU I PLANOWANIE PRZESTRZENNE; EDUKACJA; PROMOCJA INWESTYCYJNA

6

Powiat sztumski atrakcyjny turystycznie

ARCHITEKTURA I PRZESTRZEŃ PUBLICZNA; INFRASTRUKTURA I WYDARZENIA, KULTURALNE, SPORTOWE; ATRAKCJE TURYSTYCZNE; INFRASTRUKTURA I OFERTA TURYSTYCZNA; PROMOCJA POWIATU

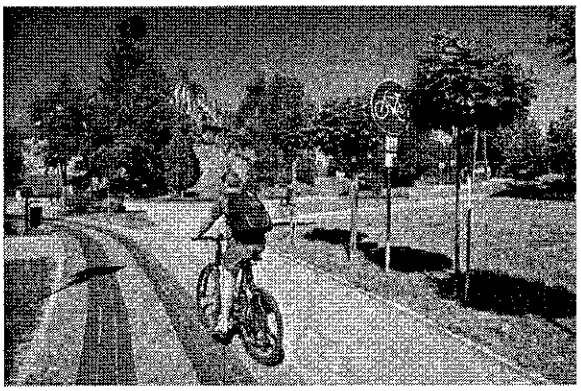
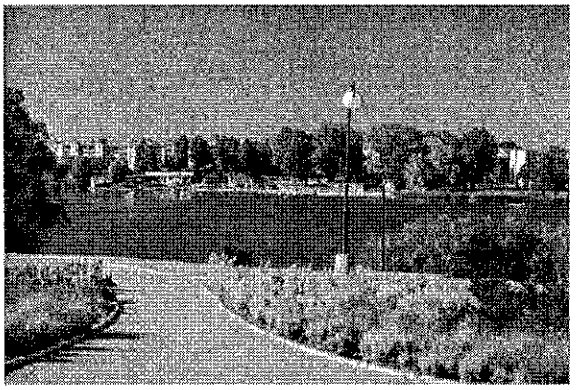
7

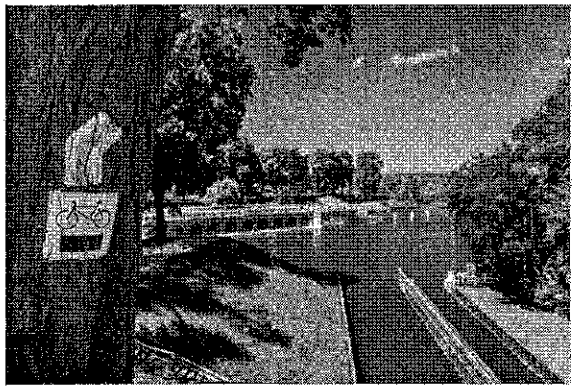
Aktywni i zaangażowani mieszkańcy powiatu sztumskiego

KULTURA; KAPITAŁ SPOŁECZNY; SAMOPOMOC I WOLONTARIAT; EKONOMIA SPOŁECZNA; INTEGRACJA SPOŁECZNA I ZAWODOWA; EDUKACJA CAŁOŻYCIOWA; AKTYWIZACJA ZAWODOWA; OBYWATELSKOŚĆ; ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Cele strategiczne powiatu sztumskiego stanowią całościową koncepcję rozwojową, która wymaga jak najlepszej **współpracy międzyśrodowiskowej, międzysektorowej i międzypokoleniowej**.

1 Zdrowi i sprawni mieszkańcy powiatu sztumskiego

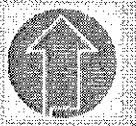
Dlaczego chcemy działać?

- Zdrowie w największym stopniu decyduje o komforcie życia
- Aktywność fizyczna, dieta, skłonność do zachowań ryzykownych (nałogi) należą do czynników, które w największym stopniu kształtują stan zdrowia
- Obiektywnie mierzony stan zdrowia mieszkańców powiatu sztumskiego odbiega w negatywny sposób od sytuacji w województwie pomorskim. Jednocześnie w ocenie subiektywnej mieszkańcy powiatu są ponadprzeciętnie zdrowi, co może wskazywać na relatywnie niski poziom świadomości zdrowotnej
- Wczesna profilaktyka zdrowotna pozwala zmniejszyć koszty finansowe i społeczne chorób
- Mieszkańcy powiatu wskazują na potrzebę rozwoju infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- Prognozy demograficzne wskazują na znaczący przyrost liczby osób starszych

Jaka jest rola powiatu, radnych, administracji samorządowej?

DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR

infrastruktura i usługi opieki zdrowotnej oraz pomocy społecznej, sportu i rekreacji oraz ochrony środowiska; przestrzeń publiczna zachęcająca do

	aktywności fizycznej, gospodarka leśna w lasach komunalnych
	FINANSUJĄCY powiatowe programy profilaktyki i promocji zdrowia, pomocy społecznej i ochrony środowiska
	REGULATOR polityka zdrowotna w powiecie sztumskim, nadzór nad samodzielnymi publicznymi zakładami opieki zdrowotnej i nad ratownictwem medycznym; polityka ochrony środowiska, planowanie przestrzenne sprzyjające aktywności fizycznej i rekreacji
	MODERATOR warunki dla samoorganizacji mieszkańców powiatu sztumskiego i działających organizacji w obszarze promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej, pomocy społecznej i zachowań proekologicznych
	PARTNER inicjatywy wspierające zdrowy tryb życia, w tym aktywność fizyczną mieszkańców powiatu sztumskiego, pomoc społeczna oraz działania proekologiczne
	PROMOTOR dbałość o właściwe miejsce powiatu sztumskiego w wojewódzkiej i krajowej polityce zdrowotnej, społecznej i ekologicznej (w tym: kontraktowanie usług oraz infrastruktura)

Jaka jest rola mieszkańców powiatu sztumskiego, sztumskich przedsiębiorstw, instytucji i organizacji?

- firmy i instytucje wspierają finansowo i logistycznie programy profilaktyki i promocji zdrowia, pomoc społeczną, aktywność fizyczną i zdrowy tryb życia, wydarzenia sportowe i rekreacyjne dla mieszkańców powiatu
- organizacje i stowarzyszenia promują, wspierają i organizują zdrowy tryb życia, w tym aktywność fizyczną mieszkańców powiatu oraz pomoc społeczną
- jako mieszkańcy, bierzemy udział w organizowanych wydarzeniach, programach profilaktycznych i zdrowotnych, korzystamy z infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, prowadzimy aktywny i zdrowy tryb życia

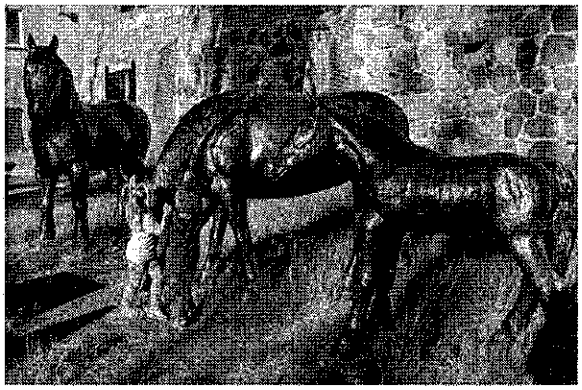
Co chcemy zrobić – przykładowe działania

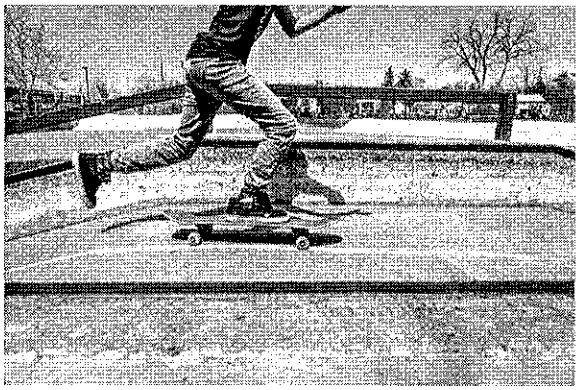
- Finansowanie badań profilaktycznych dla mieszkańców
- Promocja zdrowego odżywiania (warsztaty z dietetykami w szkołach)
- Program przeciwdziałania uzależnieniom
- Program pomocy społecznej oraz przeciwdziałania wykluczeniu,
- Budowa ścieżek rowerowych, siłowni na świeżym powietrzu, przygotowywanie terenów rekreacyjnych, organizacja ćwiczeń na świeżym powietrzu
- Planowanie przestrzenne i mała architektura przyjazna dla pieszych i rowerzystów
- Remonty istniejących i budowa nowych chodników i ścieżek pieszych
- Zwiększenie dostępności terenów zielonych
- Przystosowanie infrastruktury dla potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych
- Rozwój infrastruktury ochrony środowiska, inwestycje proekologiczne oraz wsparcie inwestycji prywatnych o takim charakterze (zmiana systemów ogrzewania, OZE, poprawa efektywności energetycznej)
- Programy edukacyjne w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej i zdrowotnej

Jak zmierzyć efekty podejmowanych działań?

- zapadalność na choroby cywilizacyjne
- wskaźnik standaryzowanej wiekowo liczby zgonów mężczyzn w wieku produkcyjnym
- wskaźnik liczby zgonów niemowląt na 10 tys. urodzeń żywych

2 Powiat sztumski atrakcyjnym miejscem dla ludzi młodych

Dlaczego chcemy działać?

Zmiana struktury wieku mieszkańców powiatu sztumskiego wpisuje się w obserwowane w całej Polsce tendencje demograficzne – mieszkańcy starzeją się

Bardzo szybko ubywa osób młodych, którzy nie znajdując warunków do osiedlania się, atrakcyjnych miejsc pracy decydują się na emigrację

Powiat sztumski cechuje się relatywnie wysokim deficytem mieszkaniowym obniżającym atrakcyjność osiedleńczą (w szczególności dla ludzi młodych); co siódme gospodarstwo domowe nie posiada własnego mieszkania

Kluczem do sukcesu jest wielowymiarowa polityka poprawiająca warunki życia, w szczególności sprzyjająca tworzeniu dobrych miejsc pracy, bądź też ułatwiająca dojazd do atrakcyjnych miejsc pracy, jak również zwiększająca dostępność mieszkań dla ludzi młodych. Istotnym elementem decydującym o jakości życia w szczególności dla ludzi młodych jest dostępność i jakość edukacji

Jaka jest rola powiatu, radnych, administracji samorządowej?

DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR

edukacja przedszkolna i szkolna, opieka zdrowotna dla dzieci, mieszkania komunalne

FINANSUJĄCY

programy profilaktyki zdrowotnej dla dzieci i rodzin z dziećmi, programy stypendialne dla młodych mieszkańców powiatu sztumskiego, programy zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych oraz aktywnego spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży

REGULATOR

udogodnienia dla dzieci i młodzieży oraz rodzin z dziećmi, planowanie przestrzenne uwzględniające potrzeby rodzin z dziećmi i młodzieży oraz sprzyjające integracji międzypokoleniowej, polityka mieszkaniowa (przede wszystkim w obszarze zagospodarowania przestrzennego)

MODERATOR

warunki dla samoorganizacji mieszkańców i organizacji działających w powiecie sztumskim w obszarze polityki rodzinnej oraz programów skierowanych do dzieci i młodzieży

PARTNER

inicjatywy zwiększające dostępność mieszkań dla młodych oraz wspierające rodziny, dzieci i młodzież

PROMOTOR

wspieranie działań i inicjatyw legislacyjnych i organizacyjnych w zakresie polityki mieszkaniowej, rodzinnej, edukacji, sportu i ochrony zdrowia dzieci

Jaka jest rola mieszkańców powiatu sztumskiego, sztumskich przedsiębiorstw, instytucji i organizacji?

przedsiębiorstwa wspierają finansowo i organizacyjnie programy i wydarzenia skierowane do rodzin, dzieci i młodzieży

organizacje i stowarzyszenia wspierają rodziny, dzieci i młodzież

jako mieszkańcy, bierzemy udział w organizowanych programach i wydarzeniach oraz aktywnie współkreujemy politykę rodzinną powiatu sztumskiego i działania na rzecz zatrzymywania w powiecie sztumskim osób młodych

Co chcemy zrobić – przykładowe działania

podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych w powiecie sztumskim, współpraca ze szkołami przy wdrażaniu programów stypendialnych, stażowych w szczególności: podniesienie jakości kształcenia w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych; poprawa dostępności edukacji przedszkolnej, w szczególności na obszarach wiejskich; rozwój infrastruktury edukacyjnej poprzez **budowę Sali sportowej przy Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kołozębiu oraz budowę budynku dydaktycznego do praktycznej nauki zawodu przy Zespole Szkół w Barlewiczkach**

programy zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym zajęcia sportowe, kulturalne i społeczne (np. wolontariat na rzecz osób starszych, niesamodzielnych, niepełnosprawnych) – najlepiej we współpracy z instytucjami kultury, klubami sportowymi, organizacjami pozarządowymi

wsparcie dla rodzin wielodzietnych poprzez system typu Karta Dużej Rodziny

adekwatna polityka mieszkaniowa

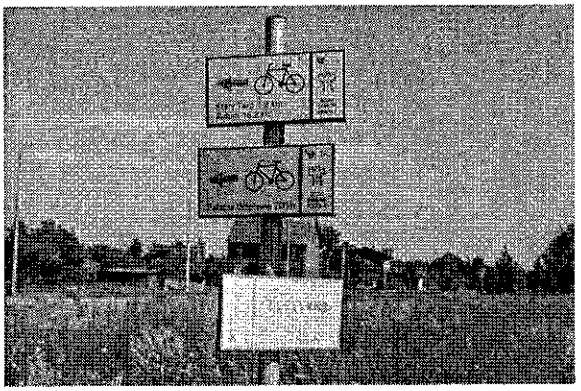
Jak zmierzyć efekty podejmowanych działań?

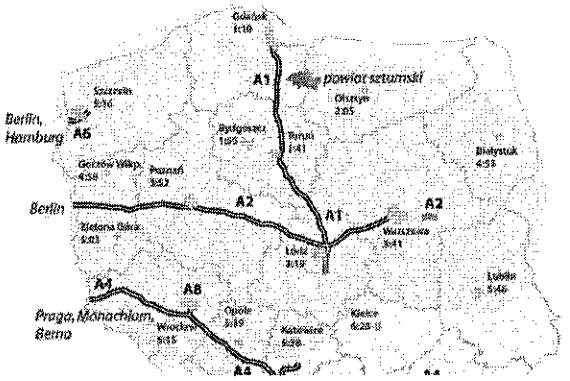
Saldo migracji osób w wieku produkcyjnym do liczby osób w tej grupie wiekowej zbliżony do średniej z powiatów województwa pomorskiego spoza Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Sopot - Gdynia

Wyniki egzaminów szóstoklasisty oraz egzaminu gimnazjalnego

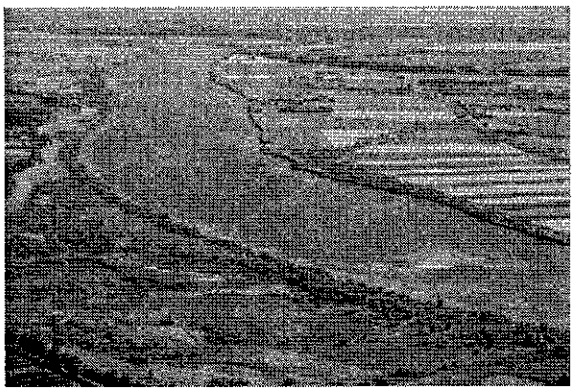
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych w powiecie sztumskim nauczaniem przedszkolnym

3 Powiat sztumski dostępny transportowo

Dlaczego chcemy działać?

- Dostępność transportowa w istotny sposób wpływa na warunki i jakość życia
- Zewnętrzna dostępność komunikacyjna należy do czynników, które w fundamentalny sposób decydują o rozwoju gospodarczym
- Powiat sztumski znajduje się na krawędzi oddziaływania metropolitalnego rynku pracy. Około 20 proc. mieszkańców powiatu dojeżdżających do pracy w innej gminie pracuje w Trójmieście.
- Dostępność metropolii to również dostępność usług wyższego rzędu z dziedziny kultury i rozrywki, nauki, specjalistycznej opieki zdrowotnej, czy też funkcji węzłowych: portów i lotniska
- Stan infrastruktury drogowej, jak również wewnętrzna i zewnętrzna dostępność transportowa powiatu jest przedmiotem szczególnej troski jego mieszkańców
- Subregionalny rynek pracy (MOF – Malbork – Sztum) znajduje się od dłuższego czasu w stagnacji. Zwiększenie uczestnictwa w metropolitalnym rynku pracy może stanowić bodziec

dla poprawy sytuacji gospodarstw domowych w powiecie sztumskim

Jaka jest rola powiatu, radnych, administracji samorządowej?

	DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR infrastruktura drogowa i rowerowa, transport publiczny
	FINANSUJĄCY programy i projekty wspierające mobilność oraz bezpieczeństwo na drogach
	REGULATOR polityka transportowa planowanie przestrzenne wspierające zrównoważony transport
	MODERATOR warunki dla samoorganizacji mieszkańców i organizacji w obszarze transportu i (szczególnie promocji proekologicznego transportu)
	PARTNER inicjatywy zwiększające dostępność transportową powiatu sztumskiego, promujące proekologiczne rozwiązania transportowe (w tym w szczególności transport publiczny: kolejowy, drogowy i rowerowy)
	PROMOTOR wspieranie działań oraz inicjatyw legislacyjnych i organizacyjnych w zakresie polityki transportowej i telekomunikacyjnej; promowanie inwestycji infrastrukturalnych (regionalnych i centralnych) zgodnych z polityką transportową powiatu sztumskiego

Jaka jest rola mieszkańców powiatu sztumskiego, sztumskich przedsiębiorstw, instytucji i organizacji?

- Przedsiębiorstwa wspierają organizacyjnie i finansowo programy poprawiające dostępność transportową, promujące proekologiczne rozwiązania transportowe (w tym ruch rowerowy i pieszy)
- organizacje i stowarzyszenia wspierają i promują proekologiczne rozwiązania transportowe (w tym ruch rowerowy i pieszy) oraz dostępność transportową
- jako mieszkańcy, korzystamy z transportu publicznego i rowerowego oraz aktywnie i odpowiedzialnie współkreujemy politykę transportową (np. przez udział w konsultacjach, badaniach ankietowych)

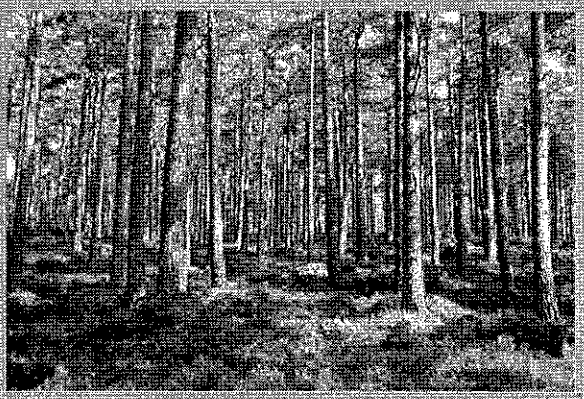
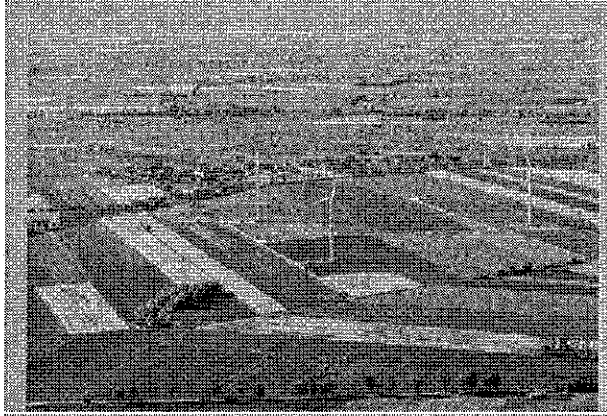
Co chcemy zrobić – przykładowe działania

- Realizacja i wsparcie inwestycji drogowych poprawiających wewnętrzną i zewnętrzną (z metropolią Gdańsk-Sopot-Gdynia) dostępność transportową powiatu sztumskiego w tym w szczególności: **udział w cyklicznym programie przebudowy dróg lokalnych; przebudowa odcinka drogi powiatowej Mikołajki Pom. - Balewo – Dzierzgoń nr 3114G oraz przebudowa odcinka drogi powiatowej Żuławka Sztumska nr 2936G - do drogi wojewódzkiej nr 515.**
- Rozbudowa sieci tras rowerowych
- Wspieranie rozwoju transportu zbiorowego poprzez zwiększenie liczby połączeń kolejowych (w tym bezpośrednich) z Obszarem Metropolitalnym Gdańsk – Gdynia-Sopot oraz powiatami sąsiednimi (kwidzyńskim oraz elbląskim), jak również zwiększenie liczby lokalnych połączeń autobusowych z terenów wiejskich
- Współpraca z przewoźnikami autobusowymi i kolejowymi w celu jak najlepszego dopasowania ich usług do oczekiwań i wymagań mieszkańców powiatu sztumskiego

Jak zmierzyć efekty podejmowanych działań?

- Liczba połączeń relacji Sztum – Gdańsk, Sztum Malbork, Sztum Kwidzyn realizowanych w godzinach porannego i wieczornego szczytu komunikacyjnego
- Liczba połączeń transportem publicznym ze wsi sołeckich powiatu sztumskiego do miast powiatowych (Sztum, Malbork, Kwidzyn)
- Liczba kilometrów wyremontowanych, zmodernizowanych i nowo dodanych dróg i ścieżek rowerowych

4 Powiat sztumski przyjazny środowisku

Dlaczego chcemy działać?

- Działalność człowieka w istotny sposób dotyka jakości środowiska naturalnego w tym jakości wód, powietrza, klimatu akustycznego – czynniki te w istotny sposób wpływają na warunki i jakość życia mieszkańców, a także na warunki prowadzenia działalności gospodarczej
- Powiat sztumski cechuje się wysokimi walorami w zakresie środowiska naturalnego. Decydują one o wysokim potencjale dla rozwoju turystyki, jak również rolnictwa ekologicznego
- Poziom rozwoju infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich jest niewystarczający i wymaga podejmowania dalszych działań, zwłaszcza w obszarze infrastruktury wodno-

kanalizacyjnej
- Rozwój OZE, jak również energetyki rozproszonej może stać się motorem wzrostu gospodarczego powiatu, przekładając się na powstawanie nowych, dobrych miejsc pracy.

Jaka jest rola powiatu, radnych, administracji samorządowej?

DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR

infrastruktura techniczna, OZE, termomodernizacja

FINANSUJĄCY

programy i projekty: wspierające OZE, działania termomodernizacyjne, rozwijające infrastrukturę wodno-ściekową

REGULATOR

polityka ekologiczna i energetyczna; planowanie przestrzenne wspierające rozwój odnawialnych źródeł energii

MODERATOR

warunki dla samoorganizacji mieszkańców i organizacji w obszarze ekologii

PARTNER

inicjatywy sprzyjające wysokiej jakości środowiska naturalnego w powiecie sztumskim

PROMOTOR

wspieranie działań oraz inicjatyw legislacyjnych i organizacyjnych w zakresie polityki ekologicznej; promowanie inwestycji infrastrukturalnych (regionalnych i centralnych) zgodnych z polityką ekologiczną powiatu sztumskiego

Jaka jest rola mieszkańców powiatu sztumskiego, sztumskich przedsiębiorstw, instytucji i organizacji?

- przedsiębiorstwa są odpowiedzialne ekologicznie, aspekty oddziaływania na środowisko stają się elementem zarządzania strategicznego, podejmują działania proekologiczne, współpracują z organizacjami pozarządowymi realizując przedsięwzięcia na rzecz środowiska przyrodniczego
- organizacje i stowarzyszenia wspierają i promują proekologiczne postawy, edukują w zakresie ochrony środowiska
- jako mieszkańcy jesteśmy świadomi ekologicznie, w codziennym życiu staramy się zachowywać ekologicznie

Co chcemy zrobić – przykładowe działania

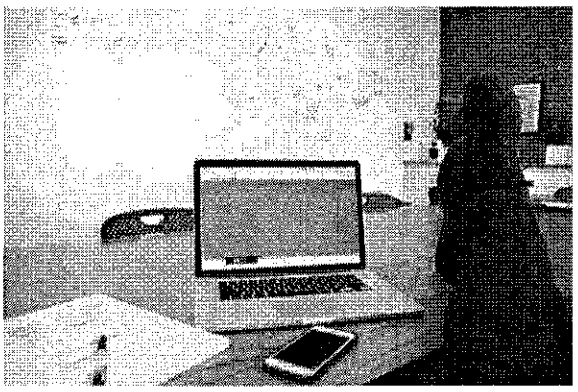
- Realizacja i wsparcie inwestycji z zakresu gospodarki wodnościekowej
- Realizacja i wsparcie inwestycji z zakresu termomodernizacji budynków w tym: **kompleksowa termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, będących w zarządzie samorządu powiatowego, jak również kompleksowa termomodernizacja budynków szpitala w Sztumie**
- Rozwój systemów selektywnej zbiórki odpadów
- Realizacja i wsparcie inwestycji rozwój przemysłu energetyki odnawialnej (ogniwa fotowoltaiczne, kolektory słoneczne) w tym w szczególności: **montaż systemów fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej będących w zarządzie samorządu powiatowego**
- Edukacja ekologiczna mieszkańców, instytucji oraz przedsiębiorstw, promowanie zachowań proekologicznych

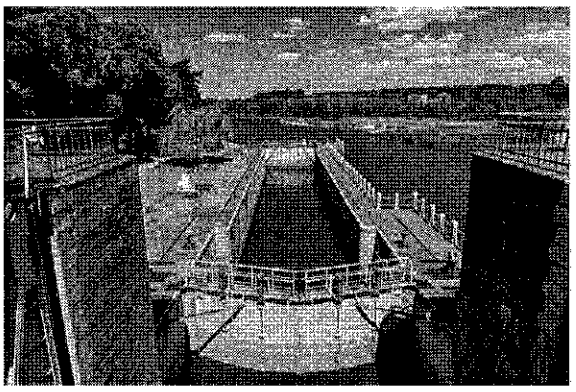
Jak zmierzyć efekty podejmowanych działań?

- Udział korzystających z sieci wodociągowej
- Udział korzystających z sieci kanalizacyjnej
- Moc zainstalowanych odnawialnych źródeł energii
- Liczba obiektów poddanych termomodernizacji

Dlaczego chcemy działać?

- Niska aktywność gospodarcza jest główną barierą rozwojową powiatu. Niedostateczna podaż miejsc pracy obniża atrakcyjność lokalizacyjną i przyczynia się do ujemnego salda migracji, w tym przede wszystkim do emigracji ludzi młodych
- Aktywność gospodarcza jest silnie zróżnicowana przestrzennie. Koncentruje się da facto w Sztumie oraz Dzierzgoniu. Poza miastami jest szczególnie niska, co w bardzo negatywny sposób przekłada się na aktywność zawodową w tym w szczególności aktywność zawodową kobiet
- W powiecie sztumskim obserwowane jest wysokie zróżnicowanie dochodów sprzyjające wykluczeniu ekonomicznemu i społecznemu. Niezbędne jest podjęcie działań aktywizujących, jak również stymulujących popyt na prace na obszarach wiejskich
- Okresowość działalności rolniczej oraz budowalnej – istotnych branż gospodarki powiatu przekłada się na wysokie sezonowe wahania stopy bezrobocia

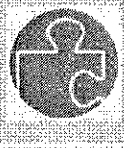
Jaka jest rola powiatu, radnych, administracji samorządowej?

DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR

infrastruktura i usługi dla biznesu

FINANSUJĄCY

program rozwoju przedsiębiorczości aktywizujący gospodarczo mieszkańców powiatu sztumskiego

	programy doradcze dla biernych zawodowo oraz bezrobotnych
	REGULATOR zagospodarowanie przestrzenne sprzyjające przedsiębiorczości; polityka atrakcyjności inwestycyjnej zgodna z celami rozwojowymi powiatu sztumskiego
	MODERATOR koordynowanie, wspieranie, ułatwianie rozwoju przedsiębiorczości mieszkańców powiatu sztumskiego; inspirowanie i wspieranie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw
	PARTNER powiat sztumski jest partnerem przedsięwzięć firm w ramach ich społecznej odpowiedzialności (działań na rzecz mieszkańców powiatu sztumskiego) oraz inicjatyw wspierających lokalną przedsiębiorczość
	PROMOTOR dbanie o właściwe miejsce powiatu w regionalnej polityce gospodarczej (w tym w działaniach promocyjnych)

Jaka jest rola mieszkańców powiatu sztumskiego, sztumskich przedsiębiorstw, instytucji i organizacji?

- przedsiębiorstwa działające w powiecie sztumskim współpracują z administracją w realizacji strategii rozwojowych powiatu, strategii MOF Malbork Sztum – aktywnie realizują społeczną odpowiedzialność biznesu dbając o powiat i jego mieszkańców
- organizacje i stowarzyszenia realizując swoją misję (działania na rzecz promocji przedsiębiorczości) współpracują z firmami powiatu sztumskiego
- jako mieszkańcy, uczestniczymy w organizowanych dla nas przedsięwzięciach, odpowiedzialnie artykułujemy nasze oczekiwania wobec firm, partnersko dyskutujemy o przyszłości powiatu, kierujemy się patriotyzmem lokalnym podejmując decyzje konsumenckie

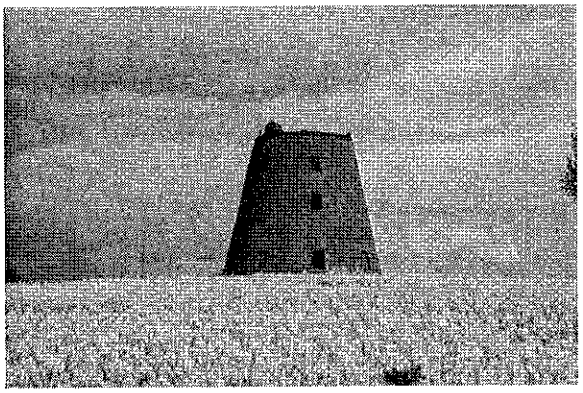
Co chcemy zrobić – przykładowe działania.

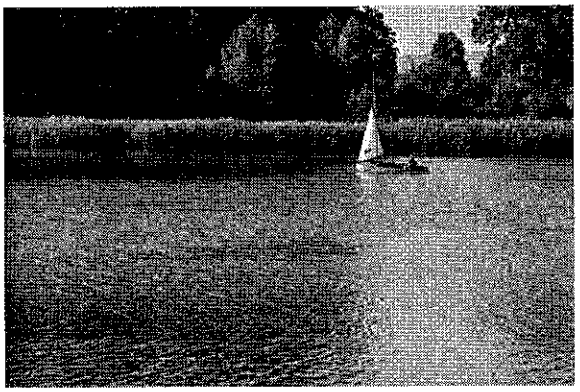
- rozwój infrastruktury i usług dla przedsiębiorstw w ramach strategii atrakcyjności inwestycyjnej powiatu sztumskiego
- wspieranie przedsiębiorczości w zakresie lokalnych specjalizacji (rolnictwo, budownictwo, przetwórstwo spożywcze)
- stymulowanie popytu na produkty innowacyjne (poprzez np. innowacyjne zamówienia publiczne)
- wspieranie działalność ponadlokalnej ekspansji działalności przedsiębiorstw z powiatu sztumskiego, promocja eksportu we współpracy z instytucjami regionalnymi i krajowymi
- program aktywizacji gospodarczej mieszkańców powiatu sztumskiego – wsparcie dla lokalnej przedsiębiorczości
- promocja współpracy branżowej przedsiębiorstw - inicjatywy klastrowe

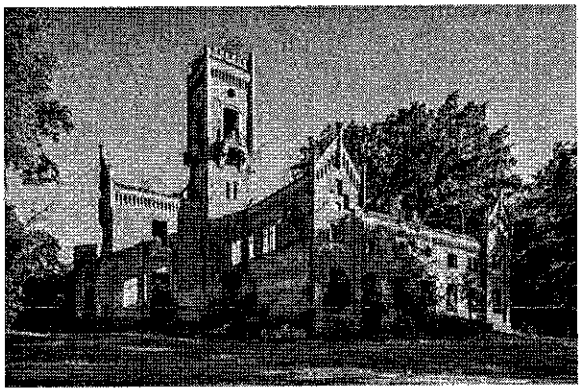
Jak zmierzyć efekty podejmowanych działań?

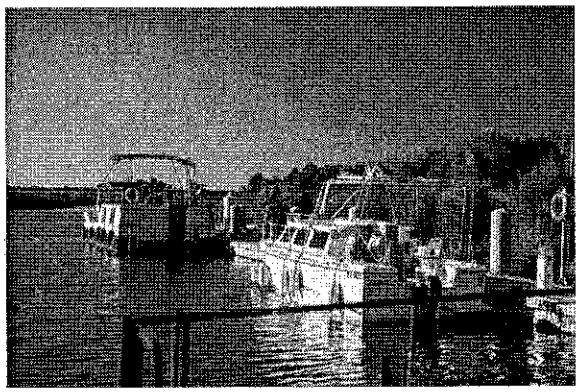
- Liczba pracujących
- Liczba zakładów osób fizycznych na 10 tys. mieszkańców
- Relacja liczby pracujących do liczby osób w wieku produkcyjnym

6 Powiat sztumski atrakcyjny turystycznie

Dlaczego chcemy działać?

- Powiat sztumski imponuje walorami środowiska naturalnego. Jeziora i obszary leśne Pojezierza Iławskiego stwarzają ponadprzeciętne możliwości rozwoju agroturystyki
- Atrakcyjne szlaki turystyczne i rowerowe sprzyjają rozwojowi turystyki aktywnej
- Potencjał turystyczny uzupełniają liczne zabytki kultury materialnej: zamki, dworki oraz obiekty sakralne. Istotną atrakcją służącą rekreacji jest Pętla Żuławska – przebiegający przez teren powiatu szlak wodny o długości ponad 300 km eksponujący dziedzictwo kulturowe Żuław Wiślanych
- Opisywany potencjał nie jest wykorzystywany w dostatecznym stopniu – dotyczy to w szczególności poziomu rozwoju infrastruktury turystycznej. W opinii mieszkańców szeroko rozumiana turystyka winna być ważnym elementem krajobrazu gospodarczego i społecznego powiatu sztumskiego

Jaka jest rola powiatu, radnych, administracji samorządowej?

DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR

infrastruktura turystyczna, kulturalna, sportowa; usługi kulturalne, turystyczne i rekreacyjne; przestrzeń publiczna i tereny zielone oraz

	zabytkowa substancja architektoniczna
	FINANSUJĄCY wydarzenia i działania o charakterze kulturalnym, sportowym
	REGULATOR zagospodarowanie przestrzenne wzmacniające atrakcyjność turystyczną (we wszystkich jej wymiarach); skoordynowany z sąsiednimi powiatami kalendarz wydarzeń kulturalnych, sportowych jako narzędzie aktywnego zarządzania atrakcyjnością turystyczną; polityka promocyjna
	MODERATOR koordynowanie/wspieranie/ułatwianie wydarzeń i działań kulturalnych, sportowych i organizowanych na terenie powiatu sztumskiego przez inne podmioty
	PARTNER Powiat sztumski jest partnerem wydarzeń kulturalnych, sportowych organizowanych przez inne podmioty oraz wspiera rozwój działalności kreatywnych (w tym przemysłów kultury)
	PROMOTOR promocja powiatu sztumskiego jako miejsca ważnych wydarzeń kulturalnych, sportowych

Jaka jest rola mieszkańców powiatu sztumskiego, sztumskich przedsiębiorstw, instytucji i organizacji?

- firmy same organizują, bądź wspierają finansowo i organizacyjnie program wydarzeń kulturalnych, sportowych w powiecie sztumskim we współpracy z administracja lokalną
- organizacje i stowarzyszenia same organizują bądź wspierają i promują wydarzenia kulturalne, sportowe we współpracy z administracja lokalną
- jako mieszkańcy, bierzemy udział w takich wydarzeniach, jesteśmy gościnni i pomocni, współkreujemy atrakcyjność turystyczną powiatu sztumskiego

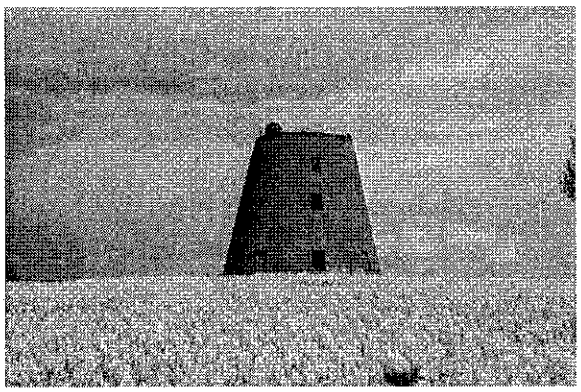
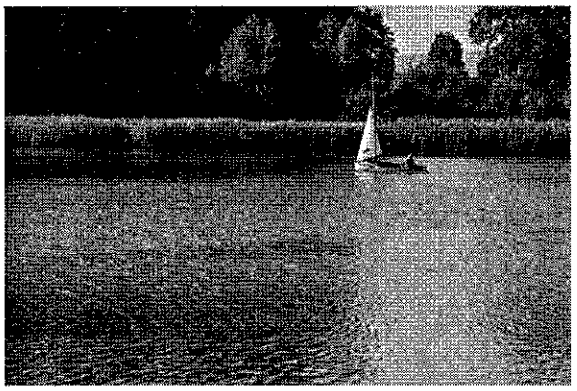
Co chcemy zrobić – przykładowe działania

- dalszy rozwój infrastruktury kulturalnej, turystycznej, sportowej i rekreacyjnej
- planowanie przestrzenne wzmacniające atrakcyjność turystyczną powiatu sztumskiego; dbałość o przestrzeń publiczną w tym tereny zielone (estetyzacja, zwiększenie porządku i czystości) oraz zabytki
- wspieranie, koordynowanie i rozwijanie oferty kulturalnej, turystycznej, sportowej, rekreacyjnej – promocja wysokiej jakości usług turystycznych dostępnych przez cały rok
- zwiększenie dostępności i profesjonalizmu informacji oraz usług turystycznych przy pomocy nowych technologii informatycznych
- program promocji powiatu sztumskiego – przekaz dobrany do grupy docelowej

Jak zmierzyć efekty podejmowanych działań?

- liczba miejsc noclegowych
- stopień wykorzystania miejsc noclegowych
- liczba uczestników imprez masowych

7 Aktywni i zaangażowani mieszkańcy powiatu sztumskiego

Dlaczego chcemy działać?

- Rozwinięte relacje społeczne w istotny sposób kształtują rozwój społeczno-gospodarczy
- Współdziałanie i zaangażowanie w życie społeczne i kulturalne daje poczucie „bycia u siebie", wzmacnia odpowiedzialność i podnosi jakość życia
- Otwartość na potrzeby innych, życzliwość, wzajemna pomoc zwiększają bezpieczeństwo – tak publiczne, prywatne jak i ekonomiczne

Jaka jest rola powiatu, radnych, administracji samorządowej?

DOSTAWCA USŁUG I INWESTOR

Infrastruktura publiczna oraz usługi społeczne i kulturalne sprzyjają spotkaniom, rozmowom i aktywności kulturalnej i obywatelskiej

FINANSUJĄCY

Wydarzenia kulturalne i społeczne, programy integracji społecznej, aktywizacji zawodowej, programy i projekty senioralne; dotacje na remonty substancji zabytkowej

REGULATOR

Polityka kulturalna, społeczna, edukacyjna i senioralna; przepisy porządkowe i ich egzekwowanie; partycypacyjne programowanie rozwoju

MODERATOR

Warunki dla samoorganizacji mieszkańców powiatu i działających na jego terenie organizacji w obszarze aktywności: społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i obywatelskiej, w tym wolontariatu

PARTNER

Inicjatywy wspierające aktywność społeczną, kulturalną, edukacyjną i obywatelską, w tym promocja wolontariatu

PROMOTOR

Wspieranie działań inicjatyw legislacyjnych i organizacyjnych skierowanych na zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie miasta.

Jaka jest rola mieszkańców powiatu sztumskiego, sztumskich przedsiębiorstw, instytucji i organizacji?

- Sztumskie firmy wspierają finansowo i organizacyjnie programy i wydarzenia kulturalne, edukacyjne, sportowe i społeczne
- Organizacje i stowarzyszenia wspierają i organizują aktywność kulturalną, edukacyjną, społeczną i obywatelską
- Jako mieszkańcy powiatu bierzemy udział w organizowanych wydarzeniach, angażujemy się w życie powiatu, bierzemy udział w podejmowaniu decyzji (np. przy tworzeniu planów zagospodarowania przestrzennego), angażujemy się w poprawę jakości przestrzeni publicznej i ochronę potencjału kulturowego i historycznego, pomagamy sobie nawzajem i jesteśmy wrażliwi na potrzeby innych mieszkańców

Co chcemy zrobić – przykładowe działania.

- Organizacja wydarzeń i działań kulturalnych, edukacyjnych, społecznych i obywatelskich
- Programy wspierania zaangażowania społecznego, kulturalnego, edukacyjnego i obywatelskiego
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury społecznej i kulturalnej
- Planowanie przestrzenne i mała architektura sprzyjające aktywności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej i obywatelskiej oraz wrażliwe na potrzeby mieszkańców

Jak zmierzyć efekty podejmowanych działań?

- Bogaty kalendarz wydarzeń kulturalnych, społecznych i obywatelskich
- Frekwencja w wyborach samorządowych
- Wskaźniki przestępczości, wykrywalności i poczucia bezpieczeństwa